

ЧОРНОБИЛЬ

І засурмив третій янгол, і велика зоря спала з неба, палаючи як смолокип, і спала вона на третину річок та на водні джерела. Аймення зорі тій ПОЛИН. І стала третина води як ПОЛИН, і багато людей помирали з води, бо згіркла вона. ("Об'явлення") Апокаліпсис ("Св. Івана Богослова, 8, 10-11")

Спішу заспокоїти богобоязливих. Чорнобиль — це тільки вид полину. Однак зіставлення між українським Чорнобилем та Київським озером настільки вражає, що спецкор "Литературної газети" — письменник Юрій Щербак уважав доцільним звернутися за поясненнями до релігійних інстанцій. Відповів Екзарх України Філарет. Дотримуючись вчення Православної Церкви, митрополит підкреслив, що пророцтва "Об'явлення" Св. Івана говорять про події, які стаються на межі історичного часу. Отож людині невідомо, коли ці пророцтва здійснюватимуться. "Апокаліпсис" може стосуватися різних часів; протягом двох тисяч років склалося чимало таких ситуацій, які збігаються з об'явленням Івана Богослова. ("Литературная газета", 23 червня 1986). (В "Об'явленні" Івана Богослова мовиться про долю людства, про кінець світу, що його оголошують семеро ангелів, мовиться також і про страшний суд).

У травні 1986 співробітник паризької газети "Ле Мوند" Краус писав: "Зоря Полин" "Апокаліпсу", яка впала з неба на третину рік і вод", — звідна річ, — це Чорнобиль, українське слово, що означає полин... Коли звісно також, що величезне озеро, довжина якого 94 кілометри, сполучає Чорнобиль з Києвом, то сумніватися в цьому вже не можна: так написано в главі 8 "Об'явлення" Святого Івана... Хто вперше згадав про це? Невідомо. У кожному разі відлуння ширилося Польщею: там я його почув ("Ле монд", 16 травня 1986).

Подано за журналом "Віднова"

З М І С Т

Редакційна стаття:

В. Соханівський: "За Батьківську землю!" 1

Ми і наш народ

П. Саварин: Україна і ми 3

Матеріали другої Сесії ПКТ

І. Головінський: Доцільність і konieczність збереження національної окремішності в діаспорі 15

О. Кузьмович: Сучасні пластові батьки — очима попереднього покоління 21

Н. Луців: Для яких батьків Пласт — і теза про душевну непевність батьків сучасної пластової молоді 26

Л. Маркевич: Для яких родин Пласт — і чому батьки посилають там своїх дітей 28

Р. Смик: Для яких батьків Пласт і теза про душевну непевність батьків сучасної пластової молоді 31

Ю. Даревич: Чим повинен займатися пластовий сеніорат 35

Д. Горбачевська: Проблема співпраці наших батьків і виховників 40

Г. Бродович-Котович: Проблема українсько-канадської ідентичности 43

До Джерел Пласту

Андрій Качор: Змаг за людину з хребтом 46

Огляди і погляди

Т. Г.: Наші ювілейні гасла в житті 54

Е. Грималек: Самовиховання 58

М. Мялковська: Чи потрібно нам у майбутньому більше ніж однієї молодечої організації? 63

М. Грушкевич: За почесну назву пластуна 64

Марта Мялковська: Скавтський рух у Німеччині 66

В пошані тим, що відійшли

У. Пелех: Замість квітів на могили Катрусі Зарицької-Сороки та її батьків Володимирі і Мирона Зарицьких 68

Роман Копач: Пам'яті А. Мілянича 72

Хроніка

Р. Ващук: Пластуни повернулися із зустрічі в Австралії 75

xxx. *До джерел давнини* 77

xxx. *Чорнобиль* 80

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Видає Головна Пластова Булава

Квартальник

Січень-Червень

ч. 1-2 (80-81)

January-June

Реданція:

Mr. W. Sochaniwskyj, 1045 Bloor Street West, Toronto, Ontario
M6H 1M4

Адміністрація: 2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1N2
Tel.: (416) 769-7855

Редакційна Колегія:

Володимир Соханівський, Адольф Гладилевич,
Марко Горбач,
Теодосій Самотулка,
Тоня Горохович — технічний редактор

ЗМІСТ

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливі.

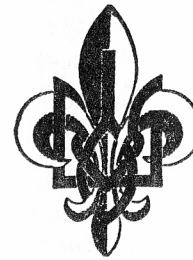
Річна передплата: 20 дол. американських у всіх країнах

Просимо своєчасно повідомляти нас про зміну адреси.

Журнали, які повернуться не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за доплатою одного долара від посилки.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Magazine,
2199 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

Набрано і надруковано у Видазництві "Новий Шлях"
Published by the New Pathway Publishers Limited
297 College Street, Toronto, Ont., Canada, M5T 1S2

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

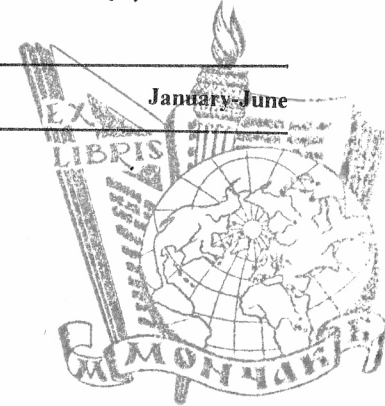
ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Січень-Червень

ч. 1-2 (80-81)

January-June

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

“ЗА БАТЬКІВСЬКУ ЗЕМЛЮ”

*Бо тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок
Мене на ниву батьківську веде...*

Василь Симоненко

Це наше гасло, яке кожний член Пласту матиме на увазі в 1987 році й роздумуватиме про нього й дискутуватиме з членами своєї родини, і молодшими друзями та даватиме ї собі відповідь, як його здійснювати. Це буде підготовка до великого й епохального року ТИСЯЧОЛІТТЯ удержавлення ХРИСТИЯНСТВА Руссю-Україною в 1988 році. У дійсності це гасло існує вже 800 літ, себто від часу написання нашого славного “Слово о Полку Ігореві”. І справді його сенс ще й сьогодні є глибокий і подивугідний, особливше в тих людей, які розвинули в собі задовільно свою історичну пам'ять, які знають своє коріння, той славний тепер американський феномен

шукати за своїм “рутс” — корінням. Це почуття туги за свідомістю про своє походження інколи по століттях дрімоти змушує людину шукати за рідними батьками, прадідами, за батьківською землею. Ці люди з початковою непевністю, але остаточним усвідомленням і оціненням глибшого сенсу вартості людини, її гідності та неповторної своєрідності додає їй наснаги й витривалості в пошуках. Вислів “За Батьківську Землю” є лицарським гаслом, а лицарськість у наші часи не є дуже популярною. Щоб існувала будь-яка держава, вона мусить мати три конечні чинники: об’єднаний народ, свою власну землю-територію й владу. Провидіння Боже наділило наш добрий народ і батьківщину можливо найкращою землею і підсонням на світі. Це не є перебільшенням, що якийсь поет чи дослідник мав назвати нашу землю “молоком і медом текучою”. Вона має подостатком практично всіх земних багатств для життя і для розвитку власної держави та корисних комерційних стосунків з добрими сусідніми народами й світом. Це, можливо, є і щастям і одночасно трагедією нашого народу, бо вороги знали це й тому так пристрасно нападали, грабували й руйнували країну, а народ вбивали. Трагедію нашої батьківської землі довершила найстрашніша нуклеарна експлозія в Чорнобилі, знищуючи на довгі десятиліття сотки миль нашої плодючої землі і все, що там жило. При тому українська людина зокрема глибоко пов’язана з землею, зжилася з нею і полюбила її за красу й багатство, яку залюбки називала матір’ю та з очайдушністю віддавала і своє життя за неї.

Маючи можливість бачити дещо у різних країнах світу, можна ствердити, що в світі є багато гарних країн, що “рідна трава не мусить бути зеленішою”, чи сонце ласкавіше, чи гори маєстатичніші, чи небо голубіше тощо. Але все ж таки є ЩОСЬ у красі й “віддихові” української рідної батьківської землі передаване духом предків через довгі століття, що побачивши її защемить коло серця, покотиться сльозинка навіть на спогад про неї. Це тому ГРУДКА рідної землі є такою важливою і цінною українцями. Це тому наш геніальний Шевченко у своєму заповіті написав, щоб його похоронили “серед степу широкого на Вкраїні милій”. Наш славний Василь Стефаник у своїй новелі “Сини” в одному місці пише: “Послідний раз прийшов Андрій. Він був у мене вчений. Тату, — каже, — тепер ідемо воювати за Україну! — “За яку Україну?”... А він підіймив грудку землі та й каже... “Оце Україна, а тут, — і справив шаблею у груди, — о тут її кров. Землю нашу ідем від ворога відбирати.

Дайте мені, — каже, — білу сорочку, дайте чистої води, абим обмився, тай бувайте здорові “... Сину, — кажу, — та є ще в мене менший від тебе, Іван, бери і его на це діло. Він дужий, най вас обох закопаю у цю нашу землю, аби воріг з цього коріння її не віторгав у свій бік”... І справді, яка дивна і повна містерії є наша БАТЬКІВСЬКА ЗЕМЛЯ!

В. Соханівський

МИ І НАШ НАРОД

Петро Саварин

УКРАЇНА І МИ

(Думки на сучасну тему-проблему
на зустрічі з українцями Чікаґа 28.XI.1986)

Хочу сказати, що цю тему запропонували мені господарі, а не я сам її вибрав. Кажу це на те, щоб Ви мене за неї загостро не “судили”: бож навіть минуле не легко пояснити, не то що майбутнє; я ж ніяк не думаю, що я компетентний на таку широку тему говорити, а ще в такому обмеженому часі — в одній годині. Я проте погодився про ці проблеми говорити, бо, навіть, тоді, коли буде мова про СКВУ, все одно закінчу темою “Україна і ми”. Вона ж, можна сказати, “вічна”, і не минути її, ні обійти, як долю, всім, у кого ще українське серце, хто живе ще й боліє українською справою, кого, як колись Франка, “тривожить майбутнє народу”, з крові й кости якого походимо. На тему “Україна і ми” треба говорити посвяскасно, бо з хвилиною, коли перестанемо про неї говорити в діаспорі — нам кінець. Жодне дерево, жодна рослина не може жити без свого коріння. Врешті, це надзвичайно важлива тема, і на часі, так для українців, як і для, як казав Реген, “Злющої імперії”, званої для камюфляжу “СССР”, а тим самим і для цілого світу.

Рекавік і Ассізі

Два різні міста, дві різні події, а проте — я хочу саме від них

почати свою доповідь. Як всім нам відомо, в Рекавік, провідники двох найбільших потуг світу, Президент Реген і провідник політбюро Горбачев, зібралися були на "вершинну конференцію" **поговорити** про мир у світі, а в Ассізі, де народився один з найбільших святих католицької церкви св. Франціск з Ассізі, зібралися були представники дослівно всіх вір і релігій світу — **помолитися** за мир у світі. Як теж нам всім відомо, з конференції "на вершинах" не вийшло нічого, бо президент Реген ніяк не хотів зрезигнувати із т.зв. "зоряних війн" ("стар ворс"), а на другий день, після "дня молитви" в Ассізі, 27 держав світу — знову підняли стрілянину, і т.зв. "малі війни" — продовжуються. Уявити тільки: цілий світ бажає миру, цілий світ молиться за мир, але війни йдуть далі. Уявити тільки: якої півсотні дітей у світі щохвилини гине від голоду, але світ на рік видає понад 1 трильйон на зброєння. Уявити тільки: небезпеку, яку принесла "атомова доба", світ пізнав ще 40 років тому, в Гірошімі, але найбільша досі катастрофа, в Чорнобилі в Україні, все одно трапилася! В чому справа?

Загроза ядерної війни

В 1942 р., Видавництво Університету Чікаґа, видало 2-томову студію на тему "Студія війни", пера Квінсі Райта. Студія виказала, що кожне зброєння в історії людства кінчалось війною. Зразу це були льокальні війни, потім міжнародні чи міждержавні, а тепер — вони вже ґлобальні, з тим, що світові потуги — воюють вже на чужих територіях, чужими народами, в т.зв. "малих війнах".

Колишня мудрість: "як хочеш миру, то будь готовий на війну" в ґлобальному масштабі, мабуть, стоїть ще тільки тому, що ядерна війна знищила б світ, але як довго вона ще буде стояти? У війні Франції і Росії, 1812/14 рр., Наполеон і Кутузов не мали ще сили знищити світ і знищили тільки свої армії, але теперішня нуклеарна технологія фактично ґарантує тотальне знищення світу, без огляду на те, хто і чому чи як її пічне. Невже людство засуджене на повне знищення-загладу, тобто воно не склало іспиту й не заслуговує на дальше життя? Невже життя має появитися десь на якійсь іншій планеті і почнеться прогрес наново? Чейже ще так недавно — йшла торгівля невольниками, а європейські "конкістадори" нищили зустрічні народи без найменших скрупулів, так врешті, як ще за нашої пам'яті — Сталін нищив мільйони українців, а Гітлер — мільйони євреїв! Що я хочу цим сказати, це те — що відповідь є у всьому, тільки не у ядерній війні, і що людству треба шукати якихось інших доріг до осунення цієї небезпеки.

Хто відповідальний? І чи є інший вихід?

Коли ставимо ці питання, то відразу приходить на думку: Схід і Захід, ЗСА і СССР, а властиво — російська комуністична імперія. Я думаю, що відповідальний за цю загрозу **в першу чергу** — Схід. Від початку "атомної доби" в Гірошімі, світ є в стадії перманентної війни, в безлічі т.зв. "малих війн", які завжди **інціює** СССР, а на які завжди **реагує** ЗСА, а за що держави т.зв. "третього світу" **критикують** не СССР, а ЗСА.

Кілька уваг на марґінесі, коли я кажу "СССР", то я маю на думці "російську комуністичну імперію" і навіть Солженіцин мене не переконає, що це неправда.

Коли я кажу, що за неспокій у світі відповідає **в першу чергу** СССР, то я справді думаю "в першу чергу", тобто в більшості, бо ця російська комуністична імперія існує теж завдяки допомозі Заходу, тобто ЗСА, демократичних держав Західної Європи, Канади і т.д., яким потрібно "ринку збуту", які ще не усвідомили небезпеки для себе і які ще надіються на — реформи в СССР. На тему реформ скажу лише, що якийсь науковець вже простудіював ці справи, і прийшов до висновку, що за 400 років, від 1550 р. досі в Росії відбулося безліч реформ і революцій, але всі вони, на жаль, нічого не дали, тобто — змін на краще не принесли. Ґеноцид, лінґвіцид, володіння терором заглибоко вкорінилося в керівну клясу російського народу, тобто в їхню психіку, щоб їх можна було так легко зреформувати, і навіть Солженіцин готов би це признати, коли б дійсно приглянувся до фактів історії! Для доказу: чи "детант" 1970-их років не був тільки обманом? Хіба Афґаністан не свідчить про дальшу експансію СССР в ім'я панування над світом? А що значить повне потоптання Ґельсінкських угод, коли мова про пошанування людських прав у СССР? Що роблять з правозахисниками в СССР?

Тепер дещо на тему розв'язки проблеми. Як знаємо, коли в родині неможливе співжиття, то мусить наступити розвід, і то без огляду на те, хто завинив. Подібно із СССР. Історія показала більше як треба, що будьяке співжиття в одній державі з російським народом неможливе, а тому одинока розв'язка — це деколонізація і демократизація СССР. На щастя, СССР складається з ряду республік, і все, що треба, то дозволити тим республікам — вийти із СССР, згідно з конституцією. Режим, самозрозуміло, буде вживати всіх способів насилля, щоб до цього не допустити. Нічого зі справи не вийде теж, коли окремі республіки-народи чи окремі сателіти-народи підніматимуть

спротив поодинокі в різний час. Приклад Мадярщини, Чехо-Словаччини й Польщі ще надто свіжий. Але навчені досвідом, хіба так народи, поневолені СРСР, як і сателіти, як і певні демократичні антиімперіалістичні російські кола при нагоді вже зможуть домовитися і постати разом. Я радю, що вже є між росіянами-дисидентами багато таких, які піддержують право України на вихід з СРСР і мати самостійну державу, готові визнати суверенність всіх республік і право кожної вирішувати свою долю! Я думаю, що є теж способи для західних держав підтримати хай і так скажу "мирні революції" в СРСР і в сателітних державах. Сила СРСР дуже одностороння, майже виключно мілітарна, незадоволення величезні не лише в "братніх республіках" і сателітах, але й в самій російській республіці, а мит про те, що комуністична партія репрезентує робітничий клас — давно розвіяли сателітні народи, а зокрема — польська "Солідарність". Захід не пішов на підмогу визвольним рухам Мадярщини і Чехословаччини, коли вони піднімались одинцем, але то не значить, що він їм не симпатизує і не готов допомогти в майбутньому, в слушний час.

УРСР, тобто українці на рідних землях

Долю українців в СРСР можна окреслити одним словом: жахлива! Олесь Бердник в свій час писав про стан України під Росією як про "ганьбу Росії": "Глянь на моє чоло, Росіє, — побачиш терновий вінець!" Українці поневолені політично, національно, релігійно, соціально, економічно, адміністративно і т.д., тобто — тотально. Їхні права, як братньої республіки — це тільки звичайна формальність. Що УРСР є фактичною колонією Росії — "єдиної і невідомої", немає найменшого сумніву, а жертви нашого народу нараховуються в десятки мільйонів. А що вже говорити про людські права, які повинні б дати їм Гельсінкські угоди! Голоси Української Гельсінкської Групи з-за ґрат ледь-ледь доходять у вільний світ в Україну, і хоча слова Руденка: "Рот зав'яжуть, а ти говори! Зуби виб'ють, кричи беззубий" звучать не зле, вони фактично є словами розпуки! Народ у дійсності — гине! Гине на наших очах, на очах світу, але дійсного стану не знаємо ні ми, ні світ, бо Москва все таїть, все перекручує, (навіть Чорнобиль пробувала затаїти, а справжніх розмірів катастрофи досі не подає), всім і про все бреше! Так як таїла, чи брехала про голод, про репресії 1937/38 рр., про розгром українських церков, інтелігенції, про Вінницю, про знищення української науки й мистецтва.

Наше відношення до братів і сестер в Україні.

Як братам і сестрам по крові, нам українцям у вільному світі, припав святий обов'язок казати правду про їхню долю й допомогти їм визволитися з російського комуністичного ярма, вийти із СРСР і відновити українську народну республіку, з демократичним устроєм. Як воно дивно не звучить, але не зважаючи на те, що нас живе кілька мільйонів у вільному світі, світ мало що знає про поневолення України російською комуністичною імперією, про російський колоніалізм, про правління терором. Ми повинні сказати собі, що Україна не сміє стати погноєм для Росії і зробити максимум, щоб не стала, тобто — стати виразником бажань і аспірацій нашого народу на рідних землях. Щоб це сталося, ми повинні разом діяти — наші церкви, науковці, мистці, політичні й громадські діячі, всі без винятку! А що ситуація дійсно кризова, ми повинні кількакратно нашу активність і жертвенність піднести внутрішньо, а рівночасно домогтися від ЗСА та інших держав, щоб теж допомогли нашому народові змінити формальну державність на фактичну, з власною політикою, адміністрацією, поштою, армією, економікою, шкільництвом і т.д., всіма атрибутами вільної соборної демократичної держави, на базі колишньої УНР, яка ще в I-у Св. війну була визначилася! Нам треба тут робити те, чого вони не можуть робити там. Це може звучати як трафарет, але то є правда. Якщо нас тривожать: перемішування населення, переселювання населення, виселювання українців з України, мішані подружжя, низький приріст через різні причини: аборти, алкоголізм і низький рівень життя, русифікація, терор і т.п. речі, спричинювані колоніальним статусом України, то не закладаймо рук, а берімся до праці. Маємо у світі великі наукові установи, через які можемо інформувати вільний світ, маємо пресу, маємо доступ і до загального мідія, включно з радіопередачами на Україну. Замало чекати на національні й соціальні сили в СРСР, замало чекати на поміч західного демократичного світу, а треба таки рахувати на власні сили. Всяка поміч українській справі тут — на полі науковому, культурно-освітньому, політичному, церковному, чи мистецькому — це поміч Україні й українській визвольній справі там. Покликаймося на декларацію ОН з 1960 року, яка говорить про право на незалежність всіх колоніальних країн і народів, і на конституцію самої СРСР, яка дозволяє на вихід із Союзу, допомагаймо УГГ у вільному світі, Інтернаціональній амнесії, а зокрема — використаємо мідію.

Тяжко уявити, що могла б зробити навіть мала група ентузіастів української справи в світі, коли б і вона стала слідувати за пресою на українські й совєтські теми, збирала її, а що найважливіше — реагувала на неї чи то телефонами чи листами чи особистими розмовами. Головне, брати ініціативу, а не лише — оборонятися, зокрема коли йдеться про інспіровані імперією напади на українців у вільному світі. Коли кожний/кожна з нас внесе хоч би свою найменшу частку до боротьби за права українців на рідних землях і відновлення української держави, наслідки будуть величезні, бо найбільшим союзником ССРСР — є байдужість українців у вільному світі й власні інтереси вільних держав.

Українці в діаспорі

Я говорив досі про проблеми України в світі, а тепер дозвольте коротенько кинути жмут світла на нас, українців в діаспорі, чи як ми звикли казати — у вільному світі. Я завжди твердив і далі кажу: що ми нічого, абсолютно нічого не допоможемо українській справі, якщо самі розплинемося в чужих морях, тобто — якщо зденаціоналізуємося і засимілюємося в діаспорі. Дам приклад з Канади. Згідно з останнім переписом населення з 1981 р. в Канаді є яких 530 тисяч українців, і яких 225 тисяч напів-українців. Скажемо: непогано! Але коли поглянемо на ці числа з пункту зору демографічного і національного, то побачимо, що погано, дуже погано. Перепис населення каже, показуючи статистичні дані про родини, релігії, мову і урбанізацію, що асиміляція українців жахлива. За останніх 20 років українська розмовна мова спала із 76% до 55%, головню через урбанізацію й мішані подружжя. Тільки 30% українців належить до української католицької церкви, і тільки 19% до української православної церкви, а щодо плідності українських родин — то вона тільки на 1.63 (тоді коли потрібно 2.1, щоб вирівняти смертність). Я не думаю, що у ЗСА, ситуація набагато краща, якщо не гірша. Гірше, мабуть, з українцями в Європі, менш-більш так само, як в Канаді, стоять українці в Австралії, Бразилії і Аргентині, хоча в Бразилії та Аргентині українці мають інші проблеми. Такий стан з національного пункту зору, одна сторінка медалі. Гляньмо, проте, на другу сторінку медалі, бо вона — на диво! — багато світліша. Зріст українських успіхів у вільному світі незаперечний. Добре зорганізовані церкви, всякі наукові інституції, мистецтво, професіоналісти, економічні інституції,

навіть ряд політичних партій, все є. Якби так ще ті політичні українські партії, навіть, якщо не хотять об'єднатися в одному політичному центрі, наприклад, на базі Української Національної Ради, не воювали зі собою, то було б справді не зле, а зокрема, якби так наша спільнота кинула на науковий фронт бодай вдвоє/втричі більше ресурсів. На науку без сумніву треба би було звернути найбільшу увагу, так в інтересі нашому українців у діаспорі, як і в інтересі українців на рідних землях, ми мусимо собі завжди казати: нашим святим обов'язком є зберігати українську національну, біологічну, релігійну і т.д. субстанцію так, як євреї, вічно, де б ми не жили. Ми не сміємо стати погноєм для інших народів, навіть у діаспорі.

На що варто звернути окрему увагу

Думаючи останньо про наше збереження в діаспорі, я прийшов до переконання, що нас збереже церква, наука і мистецтво в першу чергу, і тому на них ми мусимо звернути якнайбільше своєї уваги. А думаючи над тим, що нас найбільше нищить, я прийшов до переконання, що мішані подружжя і байдужість батьків-матерів до свого обов'язку передати своїм дітям свою українську спадщину. Статистика доказує моє друге твердження, тож дуже хотілося б, щоб кожна українська матір-батько розмовляли зі своїми дітьми по-українськи, посиляли їх до українських шкіл, до українських молодечих організацій, а згодом навчили їх читати українську пресу й книжки, жертвували на українські потреби, словом зберігали українську культуру й духовість. Жаль мене бере, коли бачу активних в українському житті матерів-батьків, а їхніх дітей ніде немає, і думаю: як ви їх виховували і чому? Звідкіля прийде зміна, якщо ми згубимо нашу молодь, наших рідних дітей? І навпаки: безмежно радію, коли читаю про різні акції наших політичних партій, чи членів УГГ на волі, про наукові й видавничі успіхи українського Гарварду, НТШ, УВАН, УІ, УВУ та інших інституцій, (коли беру до рук ЕУ, а в тому й англійською мовою, чи книжку Роберта Конкеста про великий голод, чи довідуюся про наукові конференції КІУС з поляками, з німцями, і з євреями, коли читаю про розвиток українського рідного й двомовного шкільництва. Велику рацію має пані Раїса Мороз, коли каже, що підтримка українських наукових інституцій — “це святий обов'язок кожного свідомого українця-українки”, як і мають велику рацію ті, що пропонують висувати на провідні становища молодих провідників, чи засновувати скрізь клуби

українських професіоналістів і підприємців, і давати їм окремі завдання. Ще раз: і в діаспорі не сміємо віддати Росії, чи іншим чужинцям, нашого славного минулого, чи резигнувати з закладання основ під наш майбутній розвиток.

1000-річчя Хрещення Руси-України

Нагода, каже народня мудрість, входить нечутно крізь двері, а вилітає крізь вікно.

Доля рішила, щоб у цьому рішачому для України столітті припала найбільша дата в історії України, 1000-річчя Хрещення, а я вважаю, що цей ювілей, це найбільша досі нагода для нас поставити Україну на мапу світу. І то на мапу релігійну, наукову, політичну, соціальну, економічну, всяку. Святкуючи цей ювілей і запрошуючи до святкувань із нами всі церкви (християнські) світу, ми повинні не лише дати їм інформації про 1000-літню історію наших Церков, але й про те, як безбожна Москва знищила Українську Православну Церкву й Українську Католицьку Церкву, як безпощадно разом із Російською Православною Церквою пробує привласнити всі її духовні надбання, а в той же сам час — як далі жорстоко переслідує віруючих. Запрошуючи до святкувань державні й політичні чинники вільних країн світу, ми маємо нагоду показати теж політичне, соціальне, національне, економічне і всяке інше поневолення України російською комуністичною імперією, беручи на свідків жахливий голод 1932/33 рр., страшну катастрофу в Чорнобилі, Вінницю і розгром української інтелігенції 1930-их років, неймовірні жертви II Світової війни, коли Україна вдруге втратила одну четвертину свого населення, а зокрема потоптання людських прав під сучасну пору, всупереч Гельсінкським угодам. Ми повинні поставити перед сумлінням світу геноцид і лінгвіцид нашого народу, усе жахіття русифікації через вимішування населення, через мішані подружжя, через виселювання українців із України, а на їх місця поселювання росіян, алкоголізм, аборти до яких змушують жінок, економічні, соціальні умовини життя, весь терор, і всі репресії, словом — весь колоніалізм Москви на Україні, якого ще не бачив світ. І домагатися національного, соціального, політичного, релігійного і т.д. визволення, дійсних прав для нашого народу, у його власній самостійній демократичній державі.

Скаже хтось, добре, але що робити практично?

Відповідь ясна. Починає появлятися чимало видань з нагоди

1000-ліття, наприклад, Гарвард починає видавати у 40-х томах усю українську духовну літературу різними мовами. Купуймо ці видання і для себе, і в дарунку — для політиків, і церковних чужинецьких діячів, чи послів, конгресменів, сенаторів. Деякі напевно прочитають. Ми ж частина цього світу. Про євреїв і їхні справи день і ніч гримить радіо і ТБ. А що ми робимо, щоб про нас заговорили? А сказати маємо що. Один лист до посла-політика, кажуть, репрезентує 5,000 осіб, які так само думають. Пишім листи, телефонуймо, відвідуймо мідія, демонструймо! Хай не буде з нас ні однієї особи, яка би не дала щось на видання 40 томів української духовної літератури, її — цю літературу, якщо прогавимо цю нагоду, напевно поспробує привласнити Москва. Щедро жертвуймо і на безліч інших видань, які виходитимуть, на наукові конференції, які організують наші науковці (т. зв. Мюнхенський і Гарвардський проекти), на видання духовної музики Бортнянського, на видання Хрестоматії для молоді, на історії наших церков, на різні пам'ятники і т.д., і т.п. І ще раз: при тім даруймо книжки про голод, і Чорнобиль, і про Україну в II світовій війні (видання KIYC), і книгу Дзюби про русифікацію, і "Спогади" генерала П. Григоренка, і книгу Л. Плюща, і різні видання "Смолоскипу", чи НТШ, чи УВАН-у... Все, що лише виходитиме, щоб: поперше — заманіфестувати на ділі нашу духову єдність із нашим народом, подруге — щоб поінформувати про нашу ситуацію світ і остерігати його перед подібною долею, і потретє — щоб самим відновитися у нашій прекрасній спадщині й далі її розвивати. Навіть до нагоди — нагоди визволення — треба бути готовими! Побудова власної держави, як відомо, це щось таке як одруження: особиста справа народу, його власне рішення. І поки він до цього сам свідомо й добровільно не візьметься, ніхто йому не допоможе. Одне певне: до цього треба "критичної маси чи кількості" українців, які безмежно цього хочуть, за яку б то не було ціну. І друге певне: якщо змарнуємо наступну нагоду, іншої може ніколи не бути! Так мені здається, принаймні.

СКВУ

СКВУ лишив я на кінець. А зробив я це з двох причин. СКВУ є лише частиною моєї теми "Україна і ми", а ті, що цікаві щось більше дізнатися про СКВУ, можуть мені на кінець доповіді поставити питання.

За кілька днів (3 грудня) я обходитиму 3-річчя моєї праці у СКВУ, до якої я, як відомо, зголосився добровільно, вважаючи,

що СКВУ є найбільше досягнення українців у діаспорі. Чи змінив я мою думку за три роки? Ні! Я далі вважаю, що СКВУ є найбільшим досягненням українців у вільному світі, і далі переконаний, що у ньому варто й треба працювати. Як репрезентант, як централь усіх українських громадських організацій світу, як координатор деяких більших загальних українських проєктів, як центр громадського думання і як своєрідна школа демократичної самоуправи, СКВУ незамінний, і я вважаю собі за честь його очолювати та продовжувати працю моїх попередників, пп. о. д-ра Василя Кушніра, інж. Миколи Плавюка та мгр-а Івана Базарка. Інша справа — які успіхи має СКВУ у своїй праці за останні роки свого існування. Я думаю, що СКВУ за останні три роки, хоча небагато, але пішов вперед. А ось докази: 1) наладження канцелярії-бюра в Торонті, — є персонал, є приміщення, є устаткування; 2) зріст бюджету — в першій році бюджет СКВУ піднісся із яких \$100-125,000 (з попереднього року) на яких \$175,000; в другій році бюджет зріс до \$225,000, а в цій, третій році, мабуть зросте до \$250,000. Ріст фондів, він дуже-дуже недостатній, але був, і тим треба радіти; 3) велика праця Суспільної Служби при СКВУ — на сотні тисяч пішла різна допомога потребуючим, яку склало жертвенне українське громадянство ЗСА і Канади (в більшості); 4) велика праця Рад і Комісій СКВУ: Ради культури, СКВОР-и, Комісія Прав Людини, Наукова Рада, Світова Рада Суспільної Служби, КУМО, а зокрема Комісії Прав Людини, з п-і Христиною Ісаїв, екз. директором; ті, які слідкують за звідомленнями преси, чи читають “Вісник” СКВУ, знають, що ті Ради й Комісії робили; 5) регулярне видавання “Вісника” СКВУ, “Інформатора” англійською мовою (“Нюзлеттер”) і місяць тому — “Збірника з II Конгресу СКВУ”; 6) інкорпорація “Фундації СКВУ” в Канаді, яка може видавати податкові посвідки; 7) започаткування святкувань 1000-річчя Хрещення України, через: т. зв. Мюнхенський проєкт (наукові конференції), Гарвардський проєкт (видання 40 томів української духовної спадщини різними мовами, наукові конференції чужими мовами тощо; видання духовної музики Бортнянського; видання для молоді й шкіл Хрестоматії 1000-річчя Хрещення тощо. Крім того, СКВУ регулярно відбував свої сходи Президії і Секретаріату, переводив травневі збірки, видавав різні “Відозви” й інше, словом — робив те, на що йому дозволяли його добровільні (збільша) сили, фінанси і час, реагував на конкретні “потреби дня”. Коли б була ширша “критична маса чи база” у людях, ідеях, і фінансах — можна б було

багато більше робити. Наприклад, всього лише яких 7,000 осіб з цілої діаспори дає датки на працю СКВУ, з тим, що з Канади минулого року прийшло яких \$105,000, а із ЗСА, де живе більше ніж вдвоє українців, всього яких \$70,000. Було б, мабуть, дуже цікаво, якби так переглянути навіть самі прізвища й показати, з яких середовищ приходять гроші, і скільки їх; тоді може би деякі люди менше галасували, побачивши свою любов до Української справи “на словах” тільки, бо ті, які мало дають чи роблять, найбільше говорять і домагаються всяких “прав”. Взагалі, українська жертвенність і філантропія назагал досить слабка. Тепер готуємось до У Конгресу СКВУ.

Моя праця і філософія

Про мою особисту працю у СКВУ я звітую звичайно на зборах Президії і Секретаріату на письмі, але хоч на наших зборах є завжди преса, я ще в деяких газетах не бачив моїх “звітів” надрукованих. А шкода. Тут не час і не місце на деталі, але загально скажу: 1) що я був досі на всіх кварталних зборах Президії і на всіх щорічних зборах Секретаріату СКВУ; 2) що я за три роки точно, тобто за 36 місяців, відбуду 40 поїздок і був 6 місяців і 18 днів “в дорозі” з тим, що СКВУ оплатило кошти літака за 16 поїздок, а 24 поїздки я відбуду на кошт тих, які мене запрошували. З більших поїздок згадаю поїздку до Аргентини, Бразилії і Парагваю, тобто — до Південної Америки, і до Австралії та Нової Зеландії. Найбільшим успіхом поїздки до Південної Америки було створення Централі Українців Бразилії. 3) що я за три роки виголосив чимало промов, і привітів, одержав і відписав на чимало листів, а ще більше всякої кореспонденції перечитав, і мав чимало особистих і телефонічних розмов.

Як людина незаангажована в жодну українську партію, я часто ставав своєрідним “громозводом”, а то й “жертвним козлом”, бо ніде правди діти: є в нас ще деякі, які “за наказом” згори, тобто — від своїх партійних зверхників, йдуть на прох з демократичною більшістю на Президії СКВУ, а то й зі звичайним здоровим глуздом, а коли програють, нарікають на мене, мовляв, я був “проти” них, або — “за” кимось іншим. А тимчасом я взявся до праці у СКВУ не щоб служити якійсь одній з партій, а цілій українській громаді, щоб цілу громаду репрезентувати і доказати, що є ще кому взяти в руки український громадський прапор, і що українська громада здібна на демократичну самоуправу й не вірить у жодний тоталітаризм. І взагалі, я звичайно “за”, тобто — за

позитивні речі, і ніколи не “проти” когось чи чогось в українському житті, з яких середовищ чи партій вони б не походили. Якщо я є “проти”, то я проти всякого насильства і тоталітаризму й імперіялізму й неправди чи несправедливості. Думаю, що змагатися за якісь впливи у СКВУ — зайво і непотрібно, бо СКВУ не має ні влади, ні сили, ні якихось привілеїв. Змагаймося у праці, у ідейності, у жертвенності між собою, а боротьбу ведімо тільки проти наших ворогів, бо нас, дійсних працівників на громадській ниві так мало, що всяка страта енергії на внутрішні непорозуміння відбивається фатально на нашій спроможності боронитися від ворогів. Тільки у великій толеранції між собою, у солідарності й єдності ми можемо мати надію на успіхи. Так хотілося було мені сьогодні позвітувати про мої зв'язки з іншими національностями наших країн, з іншими репрезентаціями, але час не дозволив їх нав'язати. Ідеально було б, коли б президентом СКВУ була людина спроможна віддати СКВУ весь свій час, і то навіть на свій кошт, але такої наразі немає.

Закінчення

Буду кінчати, а кінчаючи скажу: СКВУ живе й працює, і має навіть певні скромні успіхи. Та найважливіше: він служить символом! Він не повинен бути аполітичним (все, що ми робимо, є політикою в наших обставинах), але не може бути партійним, бо перестане бути централею **центральных** організацій. Партії повинні змагатися за впливи в якійсь іншій централі, піддержати УНР, УДР, чи КУППО, а СКВУ лишити у спокої, а в ньому — і мене. Російська комуністична імперія видала нам війну на життя і смерть і там, і тут, тож всю нашу енергію ми повинні кинути на боротьбу з нею, а не на дрібні внутрішні непорозуміння. Кажу “дрібні”, бо щодо цілей і остаточної мети — вільної самостійної української держави — в нас немає найменших різниць. Писав один польський письменник: “Хто розумний стане поливати квіти, коли кругом горять ліси?” Ми теж повинні взяти до уваги наше незавидне становище, припинити всяку внутрішню полеміку, об'єднатися і всі наші ресурси кинути на фронт боротьби проти справжнього ворога, нашого і всього людства. Не трактуймо інакшедумачих чи наших політичних противників як ворогів. Пам'ятаймо, що вислід боротьби за життя українського народу, і тут, і там, залежатиме і від нас, а під словом “нас” я розумію широкі українські маси діаспори, які ми повинні в ту боротьбу включити, а не лише невеликої кількості активістів.

“Свою Україну любіть, любіть її во время люте” — писав наш

Пророк Шевченко, а любов скаже, що нам робити. Те “время люте” є тепер. І як воно дивно не звучало б, але саме в тій любові до України і в нашій готовості зробити й віддати для неї все, наша надія на її скоре воскресіння!

МАТЕРІАЛИ ДРУГОЇ СЕСІЇ ПКТ

Іван Головінський

ДОЦІЛЬНІСТЬ І КОНЕЧНІСТЬ

ЗБЕРЕЖЕННЯ

НАЦІОНАЛЬНОЇ ОКРЕМІШНОСТІ В ДІАСПОРІ

Пластовий конгрес це виняткова можливість зробити не тільки підсумки з минулої праці, але в першу чергу, з надією на Божу поміч, з любов'ю до України і вірою у силу Пластової Ідеї намічувати шлях у майбутнє.

Після закінчення Другої світової війни, коли ми перебували у таборах Австрії й Німеччини, питання нашого майбутнього видавалося нам ясним і не дискусійним. Віддзеркаленням загального тоді думання може послужити короткий допис у “Пластовому Шляху”, ч. 4 з 1950 року, авторства тоді ще старшого пластуна, Юлька Крижанівського: “... Повернуся, щоб строїти нові, пишні храми, щоб відбудувати Святу Руїну, щоб знов оглядати солом'яні стріхи білих хаток серед садків вишневих”. Від того часу проминуло майже сорок років і тодішні старші пластуни, сьогодні вже сивоволосі сеніори. Силою часу і життєвих обставин змінився також склад членства Пласту.

Психологи-екзистенціалісти вказують, що є велика різниця поміж інтелектуально-абстрактним знанням обставин і подій, а особистим емоційним їх переживанням. Під тим оглядом сьогоднішнє членство Пласту можна б поділити приблизно на три групи під оглядом їхнього психічного пов'язання з Україною та її проблемами.

До першої групи можемо зачислити тих пластунів, сьогодні

вже старших сеніорів, яких юнацьке пластування починалося на рідних землях. Їхній світогляд, психічна й ідейна настанова були безпосередньо пов'язані з конкретними переживаннями народу. Декотрі з них були співтворцями, знову ж інші учасники активної визвольної боротьби. Вони переживали й розуміють українську дійсність так, як розумів її Тарас Шевченко, Василь Стефаник, Леся Українка та сотні тисяч сучасних героїв-борців за Українську Самостійну Соборну Державу. Їхня любов до України подібна до тієї, виявленої словами відомої пісні: "Тебе рідний краю до болю кохаю, на вік полонив ти мене". Для тих людей, навіть у їхній підсвідомості, не існує проблема двоподілу, чи роздвоєння лояльності поміж країною їхніх юнацьких переживань, мрій і сподівань, і країною їхнього нового поселення. Одначе багато з них, за словами пл. сен. Івана Винницького: "... не найшли духової синтези між спадщиною, з якою приїхали до нового світу і реальністю щоденного життя". ("Пластовий Шлях", ч. 4, 1986).

До другої групи, під оглядом психічного пов'язання з материком можемо зачислити тих пластунів, які прийшли на світ в переселенчих таборах Австрії чи Німеччини. Їхнє новацьке таборування починалося уже в країнах нового поселення. Сьогодні усі вони є вже членами уладу пластунів сеніорів. Процес їхньої освіти, дозрівання акультурації тісно пов'язаний із діаспорою. Вони виставлені на всі ті психологічні й соціологічні впливи, що й ціла діаспора. Третьою, чи не найчисленнішою вже сьогодні групою, є пластуни, які прийшли на світ у країнах нового поселення. Тут маю на думці все членство трьох уладів: УПН, УПЮ, УСП. До речі, у Пласті є вже новаци, батьки яких прийшли на світ в країнах нового поселення.

Склад членства Пласту міняється і проблемою для нас сьогодні є знайти методи й засоби праці, щоб могли затримати незмінними основні засади пластової ідеї.

Як пластуни живемо в середовищі, що сильно пособляє асиміляції і денаціоналізації. Діаспора створює специфічні обставини, які поволі на протязі часу затирають багато рис характеру людей, які в'яжуть окрему етнічну спільноту в свідому своїх завдань і свого історичного післанництва, націю. На мою думку, беручи до уваги численні соціологічні і психологічні студії, можна прийти до висновку, що асиміляція, а з тим й затрата рідної мови й національно-етнічних вартостей поступає певними стадіями. У залежності від етнічно-національного самопочуття, людина почуває себе або українцем у діаспорі, або

американським, чи канадським українцем, американцем, чи канадцем українського походження, а у випадку повної асиміляції, просто американцем чи канадцем.

Пропонуючи таке степенування, бажаю звернути увагу, що це є тільки приблизне накреслення процесу асиміляції. До речі, як відомо, цей процес є дуже скомплікований і залежить від багатьох чинників пов'язаних із співдією довкілля й виховання. Слід також зазначити, що асиміляція не конечно відбувається на протязі одного чи двох поколінь. Є відомі одиниці, які асимілювалися вже в першому поколінні, як рівнож є одиниці й родини, які затримують свідомість своєї національної totoжності до четвертого чи п'ятого покоління, а то й довше. Це залежить від багатьох чинників, як наприклад, рівень освіти, свідомість, родинне співвідношення та ряд демографічних чинників.

На початку поселення в діаспорі, людина сильно відчуває прив'язання до країни своїх предків. Емоційно вона відчуває, що своє, рідне є "там", а чуже є "тут". Така людина зберігає рідну мову, традиції, культуру. В екзистенціальному змислі вона живе батьківщиною "тут", включно до бажання при сприятливих обставинах повернутися на рідні землі — "там".

Поняття "американський українець", чи "канадський українець" є підкресленням етнічної окремішності, але вже в контексті другої національності або державності. Психологічна проблема, "там" своє, "тут" — чуже не існує для неї вже так яскраво. Така людина ще бажає задержати почуття етнічної окремішності, одначе екзистенціально її почуття перманентності пов'язане з країною нового поселення, де живе її рідня, і де прийшли на світ її діти. Христя Ковальська слушно звернула увагу у своїй доповіді: "Деякі проблеми ідентичності", що у таких людей часто повстає конфлікт: "Ідеально було б, — пише Ковальська, — коли б два компоненти ідентичності сплітались в одну гармонійну цілість, тобто та риска між двома словами канадсько-українська повинна б символізувати гармонійне з'єднання, але, фактично, часто є прірва і дисгармонія між тими компонентами ідентичності. Вони часто змагаються зі собою. У тім змаганні виграє сильніший компонент. "Его" шукає гармонії та відкидає чи ігнорує слабший компонент, у цьому випадку українську ідентичність". (Пластовий Шлях, 1986, ч. 4, ст. 45).

Поняття "американець українського походження", згідно "канадець українського походження", витворює враження, що

згадана людина до певної міри є свідомо свого походження, однак її повне психологічне пов'язання наявне з країною нового поселення. Є відомі випадки, коли такі одиниці навіть пишуть листи до католицької преси, самозрозуміло, що англійською мовою, посуджуючи українську Церкву в тому, що вона буцімто більше націоналістична, ніж християнська. Тим вони хочуть оправдати цей факт, що їхні діти й рідня давно вже стали членами римо-католицьких парафій.

Самозрозуміло, що в остаточній стадії асиміляції людина повністю утотожнює себе психологічно й національно з країною нового поселення. Такі люди просто вважають себе за американців чи канадців, без жодного пояснення.

Є багато чинників, які впливають позитивно, або негативно на збереження національної окремішності в діаспорі. Тут згадаю тільки про деякі з найважливіших. Безперечно, що на першому місці слід поставити Українську Помісну Церкву, яка для нас у діаспорі стала видимою організаційною структурою нашої окремішності. Поруч Церкви, свідомо українська родина, де від раннього дитинства плачеться рідна мова, культура й традиції, є найважливішим засобом збереження національної окремішності. Нема найменшого сумніву, що рідна мова є найкращим показником збереження національної ідентичності.

Однак, у центрі всіх позитивних чинників стоїть бажання зберегти національну окремішність і високе почуття своєї національної гідності. На жаль, сучасна суспільна психологія, мало звертає уваги на волеві аспекти виховання. Ми читаємо щоденно в пресі й бачимо на телевізії як говориться про вплив докільця на дію людини. Докільця, мовляв, завинило в усіх лихах — від асиміляції до наркоманії. Однак, нам потрібно звернути увагу, що людина не тільки є продуктом свого суспільного докільця, але що вона силою своєї волі й зусиль творить своє середовище. Замало ще тільки знати, які є причини асиміляції. Треба хотіти їм протиставитися безперервно, постійно й на кожному кроці. Кожна свідомо й гідна свого імені людина дорожить і зберігає свою власну ідентичність, як також буде зберігати свою національну окремішність. Психологи, як наприклад, Еріксон, Мазлов і Роджерс, пов'язують почуття особистої гідності з рівновагою духа й психічним здоров'ям. До чинників, які прискішують процес асиміляції, слід зачислити байдужість, брак сильної волі, душевну порожнечу й почуття меншецінності.

Немає сумніву, що Пласт як організація й пластуни як

одиниці, виявляють максимальні зусилля, щоб зберегти в діаспорі українську національну окремішність. У центрі розв'язки нашої проблеми є питання як пристосувати Пласт до сучасних вимог життя, залишаючи незмінними, життєвим досвідом випробуваним Пластові ідеали.

Здається, що це було, немов учора, коли ми складали Пластові Обіти... "під звуки завзятих зусиль боротьби, у пам'ять давньої предківської слави".

Застановімся сьогодні, що для нас означає тепер на грані нового тисячоліття, наше кров'ю мучеників освячене приречення бути "вірним Богові й Україні".

Вірність Богові вимагає від нас у першу чергу відкинення і поборювання матеріалістичного і нігілістичного світогляду. Питоменною рисою нашої доби є світоглядово-ідеологічне змагання. У тому змагу чітко відмежувалися два табори. З однієї сторони стоїть комуно-московський червоний фашизм, опертий на взаємній ненависті, ворожнечі й класовій боротьбі. Відкинувши етично-моральні засади християнської традиції, комуністична ідеологія, опершись на діалектичному матеріалізмі, намагається виховати "нову" людину без моралі й сумління. З другого боку бачимо християнський світогляд, який проповідує гідність людини, братерство, толерантність, забезпечення національних і людських прав.

Пласт беззастережно стоїть по стороні християнського світогляду й традицій, а це вимагає жити згідно з засадами християнської моралі й етики, обов'язок плекати й поширювати красу й добро у своєму докільці.

Бути вірним Богові — означає бути зразковим членом Української Церкви і любити свій рідний обряд. Вірність Україні вимагає від нас у діаспорі в першу чергу збереження і плекання української мови, цього видимого знаку нашої національної тотожності. Ми повинні по змозі своїх сил і свого становища, та своєю гідною особистою поведінкою звертати увагу докільця на стан поневоленої України. Наша особиста гідність повинна б вимагати від нас, щоб ми поборювали всі намагання очорнювати українців як націю, та поборювати поширення злобної інформації про наш народ.

Любити Україну — це однозначне з любов'ю української культури й спадщини, з національною гордістю та потребою бути прикладом для української громади в діаспорі. Як пластуни ми повинні б пам'ятати, що зрілий пластун це повноцінний громадянин, який у своєму суспільно-громадському й

політичному житті діє згідно із пластовим законом. Це означає, що в наших суспільно-громадських і політичних діях ми маємо бути завжди справедливими, зрівноваженими, братерськими й толерантними. Якщо б ми поводитися дійсно по-пластовому, то ми напевно багато причинились би до полагодження непорозумінь у нашій громаді.

Часто можна почути питання, особливо від старших пластунів, чому є конечним і доцільним зберігати нашу національну окремішність у діаспорі? На тему раціональності нашої ідентичності була надрукована моя стаття в “Пластовому Шляху”, ч. 4, 1976. На цьому місці думаю проаналізувати тільки декілька основних думок.

Доцільність збереження національної окремішності в діаспорі впливає з кількох заłoженъ. Ними є: природний закон буття, історична рація, і вкінці психологічні людські потреби.

Силою природи родина є першим зеном нашого буття. Через родинне прив'язання взаємну любов і пошанівок розвивається почуття позитивної національно-етнічної ідентифікації. Людина, яка в дитинстві набуде почуття прив'язання і любови до культури своїх батьків, згодом набуде й почуття особистої і національної гідності в протигау до почуття меншевартості. Така молода людина буде плекати, зберігати й шанувати рідну культуру й рідну мову не тому, що цього вимагають “старші”, чи як тут привикли говорити молоді “український естаблішмент”, а тому, що цього вимагає нам Богом даний природний закон. Цей природний закон дає моральне право батькам вщеплювати дітям почуття національно-етнічної окремішності. Цей закон інтуїтивно стоїть по боці життя, росту й розвитку. Занепад і самогубство є найбільшим злочином проти природного закону. Тому також у переносному значенні можна уважати денаціоналізацію за своєрідне самогубство національного організму і як таке антитезоу природного закону. З природним законом самозбереження тісно пов'язана історична рація. Історичну рацію в існуванні національних держав вбачали такі мислителі як філософ Гегель і історик Тойнбі. Для України, як поневоленої нації, найвищою історичною рацією є збереження національної субстанції на Рідних Землях і національної окремішності в країнах нового поселення, щоб могли досягнути найвищу мету на землі, якою є створення Самостійної Соборної Держави.

Наша історія дає багато прикладів, що в час для нашої нації найгрізніший, коли дивлячись тільки логічно й реально, ми були

призначені на загладу, з'являлися постаті, силі волі й духа яких завдячуємо культурне, суспільне і національне відродження. Вони є доказом, що будучність буде такою, якою людина хоче, щоб вона була.

Збереження національної окремішності є також залежне від психологічних чинників. Швайцарський психіатр Бінсвангер влучно відмітив, що найкращою антитезоу душевної порожнечі й відчуження є активна співдія і цілеспрямовання, або як це назвав Ерік Еріксон, шукання особистої і національної ідентичності.

Наша гідність і самопошана вимагає того, щоб як повновартісні громадяни країн нашого поселення, ми домагалися основних національних і людських прав для країни наших предків — України. Це зможемо досягнути тільки тоді, коли збережемо і передамо черговим поколінням почуття нашої національної окремішності. Щоб досягнути це, ми в першу чергу мусимо цього хотіти й до цього змагати.

Ольга Кузьмович

СУЧАСНІ ПЛАСТОВІ БАТЬКИ — ОЧИМА ПОПЕРЕДНЬОГО ПОКОЛІННЯ

Коли ми розпочинали Пластовий Конгрес Третій, думаю, метою нашою було з'ясувати собі де і як стоїть сьогодні Пласт та які його прогнози на майбутнє.

Мені припало з'ясувати, яким є сьогодні Пласт і які на це склалися причини у минулому.

Я не маю ніякого сумніву, коли роздумую про ріст і стан Пласту після закінчення “Великого Ісходу” тут на нових місцях поселення, що ми, група найстарших віком сеніорів, є співвідповідальними за теперішній стан Пласту, а зокрема за це пластове покоління, яке сьогодні у “силі віку” як батьки дітей у новацькому чи юнацькому віці.

Це не є ніяке “самобичування”, чи критика для критики, а прямо логічний висновок із подій і життя, які нас полонили, і на які ми часом навіть не мали впливу.

Наше покоління, що дозрівало й мужніло в часі Другої світової війни, несло на собі всі її жахливі наслідки: утеча з

України, розлука з родинами, служба при чужих військових формаціях, а далі переселенчі табори з “ласкавим” аліантським хлібом і важкі початки в нових для нас країнах, з їхніми чужими для нас мовами, життя у нових обставинах.

Тому заснувавши родини й устатбувавши сяк-так особисте життя, ми всі, здається, мали єдине головне бажання: дати своїм дітям і внукам кращі умовини життя, ніж ми їх мали самі.

Ми хотіли, щоб вони мали теплі родинні гнізда, щоб дорівнювали своїм одноліткам з чужого нам середовища, і тому поставили справу освіти доброї, певної професії, зокрема технічної чи медичної, на передовому місці.

Ми важко працювали, часто на двох працях і то фізичних, але будували свої дома, купували чи будували пластові дома, купували літні оселі, літництва, авта — на те лише, щоб наші діти мали всі ті вигоди життя, яких нам бракувало. Чи можна тому дивуватися?

У висліді в нас аж роїться від добрих молодих професіоналів, яких сьогодні вже навіть не можна зарахувати до категорії зовсім молодих, а радше до тих, про яких кажемо “у силі віку”. Вони працюють, мають родини (пересічно з двома-трьома дітьми), вони добре фінансово забезпечені, дбайливо одягнені, з домами, автами, власними компютерами, “VCR” та усіма іншими вигодами технологічної доби.

Значить з одного боку — ми, старше покоління, можемо признати собі, що виконали це, чого бажали, тобто, щоб наші діти стали “чимось” і були на рівні автохтонів.

Але наші молоді професіонали так тепер станули нарівні зі своїми ровесниками-автохтонами країн, яка їм не є природною, але мабуть, справжньою батьківщиною, що немає між ними майже ніякої різниці, хіба у тому, що наші ще принаймні частинно возять своїх дітей до школи українознавства, до Пласту, на гру бандури чи українські народні танці — а їхні автохтонні приятелі лише на теніс, бейзбол чи інше приємне заняття.

Однак, і в одних і других важливою є передусім свобода і життєва приємність, добро свого “я”. Це покоління, що його окреслюють новотвором американської мови “яппіс”, або в нашому перекладі “молоді професіоналісти”.

Коли обсервуємо це покоління, слухаємо їхніх розмов, відновуємо де можна їх побачити, а де ні, знаємо що вони читають, чим цікавляться — тоді не важко накреслити їхній образ. Вони залюбки бувають на всіх імпрезах товариського характеру, на усіх спортивних змаганнях, вони подорожують професійно або

для приємности, вакаціонують, ходять на забави, весілля, хрестини та... під церкву. Темою їхніх розмов є звичайно праця, “стаки”, купівля домів чи авт, клопоти з дітьми, програми на телевізії, фільми і все це відбувається в більшості англійською мовою, навіть поміж самими українцями. Коли вони говорять про політику, то про місцеву або світову, рідко про українську. Вони рідше жертвують на українські потреби, і від громадської праці, в розумінні старшої таборової генерації, зі засади відмовляються.

Між тим типом молодого українського покоління, яке я нарочно переяскавила, характеризуючи їх, багато пластунів, багато цих наших дітей, яким ми так хотіли дати усі ці блага, брак яких ми відчували у важких воєнних і післявоєнних роках.

Правда, велика частина їх ще залишилася членами нашої організації, але, дивлячись на неї своїми критичними, а передусім інакшими очима, вони дуже спорадично стають активними у Пласті, навіть тоді, коли зі сантименту, або під натиском батьків ще й записують до неї своїх дітей, а наших внуків.

В більшості це мовчазні, пасивні члени Пласту, які практикують пластування радше у формі “фратернітіс”, значить у вузьких колах куренів УСП або УПС, до яких належать, і тільки там готові цією групою виконати якесь одноразове завдання.

Звичайно у розмовах з добрими друзями в курені, чи при нагоді випадкових зустрічей з однолітками, вони виявляють свої критичні зауваги до ведення пластової праці старшими сеніорами на подоби “як було колись”, але не виходять з цією критикою назовні тому, що, як кажуть, до їхніх думок не прислуховуються, або все ще уважають їх “смаркачами”, які “нічого не знають”. То ж краще мовчати й приглядатися тому як членство й сила Пласту маліють.

Тут виходить наяв, одвічна й завжди існуюча різниця поколінь, яка в теперішніх обставинах ще сильніша. Покоління, яке вважало пластову працю й пластування за святий обов’язок, яке віддало Пластові, як і взагалі українській громадській праці, всеціло найкращі роки свого життя, з-року-на рік меншає і відходить.

А на їхнє місце приходять саме ті, які вибившись на добрих професіоналів у чужому середовищі, на українське життя не мають ані часу, ані охоти. Не рідко ми своїм інакшим підходом зробили його їм осоружним.

Бо як можуть їм відповідати безконечні засідання (залишки таборових часів, де всі мали подостатком часу), коли вони

привикли найповажніші трансакції у своїй професії полагоджувати телефоном, або при переписці?

Як можуть вони продовжувати українські партійні непорозуміння, коли їх цікавить політика країни, в якій живуть?

Як зрозуміти їм складні українські дороги в часі Другої світової війни, коли їх цього відтинку історії в українських школах не вчили, кінчаючи едукацію на козащині?

Як мати бажання йти в неділю на українські академії, коли вони відбуваються тоді, коли є цікаві спортові змагання?

Як возити дітей до школи українознавства й на пластові сходи з великою втратою вільного часу, коли й одне й друге для дітей зовсім нецікаве, не має багато спільного зі сьогоднішнім життям і не справляє ніякої приємності.

Як читати українську, часто не цікаву пресу, чи інші речі українською мовою, коли вона стала другою мовою, яку щораз менше загально вживається?

Тож, щоб це все далі робити, до того треба бути справжнім "фанатиком", а фанатизм сьогодні так не модний, як і тоталітаризм.

І щораз менше є таких фанатиків у Пласті. Ця мала група, яка дослівно бореться з вітряками, як новітні Дон Кіхоти, проти натиску загалу, це ті, на яких можемо будувати майбутнє Пласту.

Але вони потребують великої підтримки від свого довкілля і від нас — тих старших, які ще в силі дати щось зі себе, не зважаючи на вік. На разі не бачу, щоб ми їм таку допомогу давали, а різні пластові з'їзди, зустрічі й розмови тільки мене в тому підтверджують. Як досі, ми часто не маємо терпеливості вислухати думок молодших, як часто не можемо визбутися того трішки погідливого "ах, що ти знаєш", як часто не розуміємо, що їм таки важко сформулювати по-українськи свої погляди і що вони мають інакший спосіб думання.

А що найгірше, ми замикаємо очі й вуха на дійсність і "удаємо", що вона не існує.

Як часто є у нас добрий, щирий діалог із тими тепер 30 до 40-літніми пластунами, що не хочуть пластовати?

Чому ми звикли складати на них вину за все, що тепер зле в Пласті, не поглянувши спершу критично на себе?

Чи у цих останніх двадцяти роках не витратили ми забагато часу на компетенційні спори, на правильникові непорозуміння, на "шукання" себе у сеніораті, чи на шукання нашої ролі в українській громаді?

Отож при цьому, та при дальшому веденні цілої організації

нашими силами, ми якось "загубили" цілий ряд потенційно добрих пластунів, які закінчивши старшопластунський період ніколи вже не перейшли до сеніорату, або стали в ньому лише пасивними членами, що після заплачення внеску й передплати журналу ніякого завдання не хочуть взяти.

Коли йдеться про підтримку для цієї групи, яку я назвала "фанатиками", що її може дати довкілля, то тут також нелегко. Мені відома одна така група, що старається втримати вибрані собою стандарти українства й пластування для своїх дітей, які тепер у юнацькому, новацькому, а то й зовсім дитячому віці. Але ця група собі взаємно допомагає, і вона не піддається надто сильному натискові ззовні, який вимагає бути "такою, як усі".

Як довго вони ще вдержаться проти того тиску невідомо, бож завжди куди легше й вигідніше йти по лінії найменшого опору, отже піддатися загальній хвилі.

Але мені видається, що як довго такі групи ще є, і як довго ми будемо їм допомагати, а не шкодити, — можна рахувати на існування й продовжування Пласту. Розуміється це не може бути цей Пласт, який ми старалися вести. Нам треба собі це вкінці ясно усвідомити.

Тому, на мою думку, нашим головним завданням сьогодні вміти гідно і по-дружньому прийняти ці конечні зміни, які у Пласті неминучі, якщо він має далі існувати. А рівночасно треба нам дати їм нашу поміч і пораду там, де лише наші молодші друзі їх будуть потребувати. А наша конечність: старатися їх зрозуміти й підходити до них не нашими, а їхніми критеріями.

Я вірю, що все це можливе до здійснення, що й у загальній настанові цього другого українського покоління на нових місцях поселення прийде зміна. Можливо, що вона вже поволі приходить тепер, коли ми всі знову під тиском, як колись. А в нашій вдачі є щось, що дозволяє нам саме виявляти себе під якимось зовнішнім тиском. Тепер цей тиск іде з певних добре нам відомих кіл на те, щоб здискредитувати нас як цілу спільноту, щоб зробити нас вислужниками Гітлера і воєнними злочинцями в очах західного світу. Можливе, що це струсне цілим вигідним та спокійним життям і зрушить у позитивному напрямі, а може причиняться до того також інші події, а передусім і ми самі.

Недавно довелося мені слухати проповіді старого, сивоволосого священика в американській церкві. Коли він говорив про певну кількість, і то велику, старших людей, які не можуть погодитися із змінами, які наступили в Католицькій Церкві, він підкреслив, що ці зміни були конечні, бо все на світі іде

вперед і змінюється, слухаючи цих слів з уст людини мого віку — я думала про нас — старших сеніорів.

І ставила собі питання: коли можуть прийняти зміни в існуючих тисячоліттями практиках Католицької Церкви — то чому не можемо ми прийняти потрібних змін і пристосуватися до сьогоденного світу?

Надія Луців

ДЛЯ ЯКИХ БАТЬКІВ ПЛАСТ — І ТЕЗА ПРО ДУШЕВНУ НЕПЕВНІСТЬ БАТЬКІВ СУЧАСНОЇ ПЛАСТОВОЇ МОЛОДІ

В оцій гутірці буду базуватися на своїх спостереженнях із своєї професійної праці, бо думаю, що є багато подібностей. Я є директоркою цілоденної школи для дітей східного українсько-візантійського обряду. Школа ця державна, підлягає католицькій шкільній раді в Міссіссага. Вона доступна для всіх дітей, що охрещені в східному обряді — це “де факто” українських дітей, хоч шкільна рада цього так не інтерпретує. Всі учителі в школі українці східного обряду. Навчання в школі відбувається — англійською мовою, хоч практично релігійні, культурні і традиційні аспекти навчаємо й підтримуємо значно більше, бо наша офіційна програма тісно пов'язана з нашою українською ідентичністю. Школа існує сім років. В 1980 р. в школі було 113 учнів, а цього року маємо 360 — мабуть ми є найбільшою українською цілоденною школою.

У праці маю безпосередній контакт з дітьми, з учителями, фаховими консультантами, іншими шкільними адміністраторами та з батьками.

Які батьки вписують своїх дітей до цієї школи? Отож батьки, що шукають за школою, в якій їхні діти дістануть релігійне та національне українське виховання, що його вони започаткували змалку над дитиною в родинному домі. Це батьки, які заздалегідь полагодили питання українства свого і своїх дітей. Це батьки, які докладають багато зусиль, щоб діти добре знали українську мову. Це батьки, які посилають дітей до цілоденних українських

шкіл та ще й додатково до суботніх шкіл. Це батьки, які дбають про навчання і мають такі самі вимоги щодо знання до англійських та українських предметів. Це батьки, які також виявляють дбайливість у плеканні українських традицій, родинних свят, національних свят та культурно-товариських зв'язків. Це батьки, які є ентузіастами української церкви, включаються в працю парафій та стараються виховувати дітей на шляхетних ідейних засадах, бо ідеал — “Бог і Україна” — це немов той сонцелетний орел, що пориває українську молодь до щораз то вищого прагнення змагатись за здійснення ідеалів. То є батьки, які разом із школою й Українською Церквою докладають всіх зусиль, щоб українська молодь прямувала зі святим завзяттям вперед, навіть серед різних зовнішніх перешкод. Це є одна категорія батьків. Мушу також ствердити, що діти цих батьків є ті, що найбільше користають з наших шкіл, вони часто є душею і мотором у школах, ці діти є провідниками, і, думаю, що вони були б примірними пластунами.

Існує також друга категорія батьків з т. зв. душевною непевністю. Ці батьки не є певні чи їхні діти зможуть зберегти на довшу мету свою ідентичність. Ці батьки не є переконані в тому, чи їхнім зусиллям пощастить їм виховати своїх дітей на свідомих українців. Вони, живучи серед чужого довкілля, помітно відчужуються від українства та засвоюють собі ментальність і зовнішність чужого світу, поволі забувають “хто вони є”, і так свідомо, чи підсвідомо розпливаються в чужому морі. Батьки, на превеликий жаль, уважають це за нормальний процес, кажучи: “Нічого не вдієш, так воно і мусить бути”. В українській діаспорі вільного світу грізна для української молоді асиміляція. Вона діє куди сильніше і швидше на молодь, і тому родинному середовищу треба прикладати багато зусиль, щоб зберегти українську ідентичність. Хоч ці батьки вписують своїх дітей до українських шкіл, вони, на превеликий жаль, не готові взяти на себе обов'язок співпрацювати в тому напрямі, щоб зберігати ідентичність і плекати принципи та ідеали, що ми їх в дітей вщеплюємо в школі. Діти самі спостерігають і відчувають цю дволичність, бож розговорна мова з батьками часто англійська, а спеціально в публичному середовищі. Вони рідко ходять до церкви, не зберігають наших традицій, не беруть участі в національних святах, та не прикладають однакової уваги до вимог української школи, до її завдань та оцінок. Очевидно, що праця вчителів над дітьми цих батьків покищо малоуспішна й у цьому випадку наглядно видно, що вина по боці батьків, а не дитини. Тому слід

пригадати таким батькам, що: молодь — це весна народу, молодь — це квіт його. Яка молодь, таке й майбутнє даного народу. Пластова молодь співає: “Ми ростем, ми надія народу!” Це не пуста фраза. Кожен не жаліє трудів, щоб дати своїй молоді найкраще виховання, бо “молодь — твердить пророк і геній України — Тарас Шевченко — “це Божа благодать”. Але це можна досягнути тільки тоді, коли головні виховні чинники — батьки, церква і школа разом співпрацюють і прямують до тих самих висот. Бачу з практики — як дуже нам трудно, хоч ми маємо тих дітей щодня в школі від 9-ої до 3:30, вщепити цю другу Божу заповідь: “Люби ближнього свого, як самого себе!” Однак, найближчі наші ближні — це ті, що поєднані з нами зв'язками крові, минулого, мовою, традиціями та цілою культурою, отже національною спадщиною.

Не знаю — як Пласт може взяти на себе цю відповідальність і мету цю досягнути за дві години на щотижневих сходах. Колиш наші прадіди, ідучи “в світ за очі”, брали зі собою в хустинку грудку рідної землі. Вони везли її й Новий Світ як найдорожчий скарб! З тієї грудки землі виростили в Канаді чи в ЗСА нові українські оселі. Нам лишилося щось більше — як тільки, земля, а її український дух, її живий міт і міцна віра. І ми — українські родини всюди маємо обов'язок бути тим життєдайним джерелом української духовності, віри в українську майбутність.

Ст. пл. Любомир Маркевич

ДЛЯ ЯКИХ РОДИН ПЛАСТ — І ЧОМУ БАТЬКИ ПОСИЛАЮТЬ ТАМ СВОЇХ ДІТЕЙ

До цього питання можна підходити різними способами. Наведу хоч дві можливості:

1. Можемо припустити, що Пласт є якоюсь унікальною організацією, що її ідеологічна база має в собі якесь засадниче добро, і що її мета сама собою притягатиме постійно нових членів.

2. Інший варіант: Пласт, як і інші молодечі організації, веде свою широку виховну програму, яка оснований на українознавчих

темах. Не сам зміст, а якість переведення програми має більший вплив на доплив нового членства. Головним чинником якості, що переважає, це вищі вимоги щодо знання української мови і зрілість пластових виховників.

Здається, що не буде реальним ставити аж такі вимоги, бо дійсно програма і якість її переведення часто тісно пов'язані. Але, навівши їх як приклад протилежних екстрем, можна легше з'ясувати критерій, яким кермуються сторонні батьки, коли вони оцінюють нашу організацію.

Мої симпатії є до згаданого другого варіанта. Маю на це певний доказ, на підставі зросту новацтва в Едмонтонській Станиці. Пласт в Едмонтоні є одна з двох молодечих організацій, котра старається переводити свою програму виключно українською мовою. Притягає вона нових членів, за таких умовин, коли якість програми й праця виховників на доброму рівні, а зазнає вона найбільшого відпливу членів, коли програма слабне на мовній базі, або, коли програма взагалі латана на коліні.

Коли брати до уваги, що якість переведення програми перш за все віддзеркалює рівень вміння виховників, то маємо зідентифіковану критичну клітину, на якій спирається дальший розвиток нашої організації.

Якщо виховна праця в Пласті вимагає відповідно високого мовного рівня, то, на жаль, цей рівень не панує завжди в українським довкіллі, або навіть серед батьків, які посилають своїх дітей до Пласту. Виринає питання: Чи пристосовувати пластову працю до найвищого мовного рівня з надією, що охопиться найширше коло дітвори, чи взагалі не пробувати й таким чином зазнавати відпливу членства через брак знання мови.

Це питання не легко розв'язати і кожне рішення потягне за собою певні консеквенції. Та задля дискусії, погодімся, що було б доцільно охопити якнайбільше членства, впроваджуючи двомовність у Пласті, або навіть зовсім перейти на англійську мову.

Коли б виринуло таке бажання в Пласті, або навіть серед колишнього членства, яке бажало б повернути до праці на такій базі — моя думка була б, щоб таку ініціативу не відкинути, але поважно її розглянути, якщо самі ініціатори були б щирі у своїх мотивах. З уваги на загальне канадське життя, що таке багате своїми різноманітними елементами й можливостями, не уявляю собі, що знайшлося б у нас ще охоти, часу й енергії, щоб ще братися до виховної праці з молоддю і перетворювати пластову

програму на англійську мову зі всіма труднощами, що їх ця справа з собою принесла б. По-перше, сумніваюся, що знайшлося б сьогодні навіть мала кількість таких виховників, які навіть поцікавилися б такою можливістю. Уважаю, що праця, яка б їх чекала, була б такою великою, що ніхто до того не брався б. Далеко легше було б включитися в працю канадських скавтів, а вдома плекати такий рівень українства, який задовольняє батьків.

На мою думку, Пласт лишитья виключно українськомовною організацією тому, що його ряди поповнюють діти батьків, які вимагають вищого рівня мови в дитячому середовищі. На жаль, це одне вимагати цього вищого рівня мови, а друге — перевести це в життя в окремих родин.

Подібно до інших станиць, джерело багатьох наших виховних проблем в'яжеться не тільки з дітьми, але точніше з батьками, точніше з родинами, з яких діти походять. Добрі наміри — це поважний крок, але застанова, щоб саме домашнє життя проходило на українськомовній базі, це на мою думку, є ключева й єдина розв'язка проблеми.

За таких умов не можна сподіватися допливу членства із рядів нашої двомовної програми при публичних школах. Подаю дещо про національний склад населення в Едмонтоні. Тут за українців подають себе 90.000 осіб, тобто 14% населення. З цього числа поверх 90% народилися в Канаді. Їхнє українство вже давно перестало в'язатися із знанням мови. Цей факт віддзеркалюється в статистиці наших двомовних шкіл в Едмонтоні. Разом всіх учнів у двомовній програмі є 1600. Кількість їх не зростає, не зважаючи на маси дітей, з яких могли б прибувати учні до цих шкіл, дарма, що комітети при цих школах докладають багато зусиль, щоб побільшити число учнів.

Статистика свідчить, що переважна більшість цієї дітвори походить з англомовних родин, батьки яких українського роду. Ці батьки мають скромні вимоги до двомовної програми. Їх задовольняє зберігання українських традицій в найпримітивнішому вигляді. Коли ж дитина, що вивчить хоч дещо з української мови, то це свого роду “бонус”, а не остаточна мета. На мою думку, тут нема за чим жалувати, бо цілі й сподівання батьків у Пласті й у двомовній програмі є цілком інакші.

При цих умовах не можна сподіватися великого зросту пластового членства. Але нікого з молодих пластових родин це явище не повинно надто тривожити. Мала кількість пластових дітей, зіграних одностороннім щодо мови, більше послужить тим

родинам, що плекають в себе українську мову, ніж багатомовний Пласт із широко розробленою програмою.

Альтернатива англомовного Пласту не є наразі практичною потребою з кількох причин:

1. Перше — англомовна інтерпретація Першого Головного Обов'язку Бог і Україна вже в спрощеному розумінні існує довгий час в УКЮ, а зокрема в СУМК-у, де вже довгі роки відбуваються так звані українознавчі табори. Хто знає табори “Село”, то зрозуміє про що йде мова. На ці табори ходять, між іншим, і наші пластуни, і викладають часом наші виховники.

2. Друге, чотирнадцять пунктів пластуна не є монополією Пласту, а зрештою — користуються цими ідеалами англійські скавти, які до речі, диспонують багато більшими ресурсами.

Повертаючись до попереднього твердження, візія Пласту, яка не побудована на базі українського мовлення, на мою думку, тратить глузд свого існування для тих критичних родин, які хочуть, щоб їхні діти пережили програму виховної організації в українському довкіллі. Інші варіанти Пласту є покищо “терра інкогніта”, їхнього змісту, ані форми ще ніхто не визначив.

Роман Смик

ДЛЯ ЯКИХ БАТЬКІВ

ПЛАСТ І ТЕЗА ПРО ДУШЕВНУ НЕПЕВНІСТЬ

БАТЬКІВ СУЧАСНОЇ ПЛАСТОВОЇ МОЛОДІ

(Один з учасників панелі “Б” — Друга Сесія ПКТ)

В комерційно-індустріальному світі в кожній успішній фірмі існує процес аналізу теперішнього й планування на майбутнє. Це не тільки інтелектуальна гімнастика, не тільки цікава філософська бесіда, але конечна передумова дальшого розвитку фірми. В процесі “стратегічного планування”, провідники фірми розглядають обставини загальної економії, суспільні напрями, нові технологічні винаходи, стан конкуренції, як також запотребування покупців. Мета, завдання, і навіть дальше існування фірми підходять під докладну аналіз.

В подібному процесі під цю пору перебуваємо і ми пластуни. До цього приневолює нас дійсність, яка наявно показує, що стан членства та рівень праці в Пласті безперервно знижується уже продовж двох останніх декад. Такий стан бачимо не тільки в нашій організації, але скрізь в українських громадах на поселеннях. В аналізі нашого, так би мовити підприємства, слід було б розглянути загальні обставини, в яких є українські громади на поселеннях, напрямки, до яких прямує ціла громада, а Пласт зокрема, інші зайняття, які конкурують із Пластом щодо нашої молоді, а найважливіше потреби наших вихованків та їхніх батьків.

Сьогодні немає ні часу, ні місця розглядати всівищезгадані справи. Їх вже обширно обговорено на сторінках нашої преси та на попередній сесії ПКТ. Нашою метою на цьому панелі застановитися над нашими вихованками та їхніми батьками, яким ми допомагаємо виховати дітей, і якими ми хочемо цих дітей бачити. Заки почнемо розглядати цю справу, мусимо застановитися над питанням для кого чи для чого Пласт існує. Чи на те, щоб виховувати нових провідників громад у діаспорі тільки задля того, щоби ці громади не перестали існувати, чи на те, щоб виховувати повновартісних індивідів, громадян країн поселення, свідомих свого національного походження, в яких було б почуття обов'язку спричинитися до поправлення долі їхніх братів в Україні?

На мою думку, Пласт повинен, — ні, мусить — існувати, щоб допомогти покращати стан в Україні — в Україні сучасній, в Україні майбутній. Пласт, як і продукт пластового виховання, не сміє бути тільки пересічною частиною української громади. Навпаки, прийшов час, щоб Пласт повернувся до традиції елітарности, щоб Пласт знову перебрав роль авангарду в боротьбі за правду й кращу долю України.

Для яких домів Пласт? Для тих домів, які відчують ту вірність Україні, про яку говорить Перший Головний Обов'язок пластуна. Для тих родин, діти яких пам'ятають і розуміють слова пластової присяги. Для тих батьків та їхніх дітей, які розуміють, що знання мови, історії, а головню сучасних обставин та подій в Україні є необхідним. Для тих родин, які переконані, що арена діяльності виховання Пласту є загальне суспільство країн поселення. І для тих українців, які не терплять банальности, партійности та всіх товариств “взаємної адорації” серед української громади. Скільки таких домів-родин? Не знаю. На це питання справді тяжко відповісти. Якщо немає вистачаючого

числа таких домів, чи доцільним є надалі продовжувати життя організації — організації зі світлою історією служби Україні, коли висліди вкладеної праці вже давно не дорівнюють навіть мінімальним стандартам, які установив Основоположник. Може краще і чесніше було б скинути лілейку з грудей, розв'язати Пласт, і перетворитися в якусь іншу, пересічну організацію з “нижчим прицілом”.

Для яких домів Пласт? Для тих домів, в яких дорослі уже зрозуміли ким і чим вони є, і ким і чим повинні бути їхні діти. Для тих домів, де нема тієї “душевної непевности”, про яку вже писалося й говорилося. Скільки таких домів? Правдоподібно мало. Бо причинами “душевної непевности” не легко протидіяти.

Батьки теперішнього юнацтва це великою мірою уродженці України чи Німеччини. Батьки новацтва вже здебільша уродженці країн теперішнього поселення. Але майже всі вони діти політичних емігрантів. Їх виховувалося в душі вічних чужинців у країні, в якій вони виростили. Їх замкнуто в тісне коло еміграційної спільноти, яка “будуючи Україну” тут на поселенні, замикала очі на факт, що в Україні залишився загаль народ, і що еміграція повинна бути допоміжним, а не рішальним чинником долі народу. Вічні академії, концерти, та інші святкові програми вшановували поляглих героїв, відмічували трагічні події, чи вболівали, що “встоятись не було сили”. І чи можна дивуватися генерації 30 чи 45-літніх, що у їхній психіці так сильно вбите переконання, що українці ніколи нічого не здобудуть.

На жаль, це переконання виявляється і в наставленні молодих батьків до Пласту, до пластової праці. Посилають дітей “на Пласт” бо випадає, щоб сумління не гризло, задля товариства, щоб мати форум до попису, бо гарно звучить на презентації деб'ютанток, бо приналежність дитини до Пласту є “статус символ”. Таке поверховне наставлення батьків до Пласту в великій мірі спричинилося до того, що в більшості Пласт став другорядною скавтовою організацією з принагідною українською мовою.

Рідко коли батько пластуна висловить бажання, щоб у Пласті дитина зрозуміла, яка справжня мета організації, щоб дитина збагнула, що та організація діє на світових ідейних основах, але, щоб дитина відчула серед однолітків пов'язання з українством, розуміла й цінила доцільність її національної окремішности й своєрідности. Для батьків, яким це важливе й необхідне, яких ці питання турбують, для таких домів існує Пласт.

Як побільшити кількість таких домів? На мою думку тільки через наполегливу працю з юнацтвом, шукаючи нових, невтоптаних стежок, доказуючи правильність пластової мети наявність здобутків і ентузіазму в молоді.

Принципи скавтіngu, на яких побудований Пласт, завжди актуальні. Бож завданням скавтової праці є виховати чесну, характерну людину. Але Пласт, без елементу українства перестав бути Пластом. На мою думку, цей елемент українства мусить охоплювати сучасні потреби й завдання України і наше відношення до цілого українського народу. Конечно щоб професійні сили між нами виробили конкретну виховну програму для юнацтва та виготовили відповідні матеріали. Важливе теж щоб така програма була поширена і для старшого пластуна, беручи під увагу природний активізм студентства. Брак програми для старшого пластуна — один із наших найбільших недоліків під цю пору.

Підбудовуючи позитивні аспекти нашої організації, ми мусимо також виєлімінувати негатиwні залишки минулого. Маю на увазі особливо пара-мілітаризм. Батьки, які таким пара-мілітарним бачать Пласт, не розуміють, що наша боротьба за справедлиwість для українського народу не буде з крісом у руках, але є і буде з пером у руці, і з виступами перед впливовими чинниками країн поселення.

В Станиці Чикаго, приміром, дошкульно відчувається наслідки пара-мілітаризму. Відсунення батьків від виховної праці, бо, мовляв, вони перешкаджають в плеканні дисципліни, як і численні викреслення з Пласту за порушення одної чи другої вимоги пластового закону створили таку атмосферу в Чикаго, що Пласт це юне військо. Трагедія на Великому Лузі 26 років тому наставила велику частину Чикагської громади проти Пласту і пластової системи на довший час. Ці всі події негатиwно вплинули на цілу генерацію, до якої належать нинішні батьки юнацтва, генерації, якої брак ми в Чикаго дуже відчуємо в виховній праці.

Пласт не сміє бути тільки самою муштрою! А яким повинен бути Пласт? Чого бажають батьки з “високим прицілом”?

1. Повернення до ідеалів скавтіngu.
2. Звернення лицем до сучасних потреб українського народу.
3. Виховання людини сучасної, яка є активним членом країни поселення, а заразом пропагує на цьому форумі українську справу.

ЧИМ ПОВИНЕН ЗАЙМАТИСЯ ПЛАСТОВИЙ СЕНІОРАТ

Вступ

Якщо цей заголовок звучить, на перший погляд, дещо претенсійно, то, мабуть, відразу треба подати вияснення, що йдеться тут про дискусію в дусі ІІІ Пластового Конгресу. Я зовсім не претендую на непомильність, радше висловлюю лиш свої спостереження чи побажання, чи може навіть мрії про пластовий сеніорат, яким я хотів би його бачити.

Виходжу із засновків, що хоч Український Пласт досить успішно виконує свою роль виховної організації української молоді традиційно-поміркованого напрямку, то згуртована навколо нього організація дорослих громадян, тобто пластовий сеніорат, це виявлений суспільний потенціал, далекий від того чим міг би бути. Це значить, по-моєму, що УПН і УПЮ є в основному успішними й ефективними компонентами діяспорної України, поминаючи те, що вони охоплюють замалий відсоток нашої молоді. Зате УПС зовсім не є подібною успішною чи ефективною клітиною української громади у вільному світі, знову ж поминаючи, хіба, його роль у керуванні виховною працею Пласту.

Тут дехто може висловити застереження, як можна робити таке твердження? Чи УПС, поряд із УСП, не є тим тілом, яке постачає виховний апарат для УПН і УПЮ? Інші вкажуть на факт, що поодинокі члени УПС, чи колишні члени Пласту, займають різні ключеві становища в політично-громадському, церковному та культурному житті діяспорної України. І одне і друге — правда. **Індивідуальні** пластуни і пластунки справді займають ключеві позиції в українському суспільстві, але Пласт як цілість, як організація, не займає такого становища. Мова про виховання у “всебічному, патріотичному” дусі, який цінить і часто практикує пластові прикмети сумлінності, обов’язковості і “любоби краси”, тобто добре виконаного діла. Цей збір людей охоплює майже всі професії, всі країни західного світу, та майже всі важливіші центри людського життя. Що більше, це гурт здебільша заможних людей, що становить вагомий економічний потенціал.

“Мега-проекти”

На мій погляд, Пластова Організація дотепер не зуміла використати цього потенціалу для здійснення мети визначеної Трьома Головними Обов'язками пластуна. Це тому, що пл. сеніорат не поставив перед своїм членством візії великих і важливих завдань, того визову, який є таким конечним, щоб втягнути людей до діла. Бо дійсність така, що, поминаючи той невеликий відсоток членів УПС, що цікавиться виховно-адміністративною працею в молодих уладах, більшість зрілих людей вихованих у Пласті (я маю на думці головно покоління, що тепер має від 30 до 50 рр.) не можуть захопитися лиш дискусіями про правильники, про те як слід писати “сеньйор” чи “сеніор”, спорами на тему — чи ми є Уладом чи ні, чи навіть безплідними підвищеннями сеніорських ступенів.

Професійна людина, ледве чи схоче вкласти поважний відсоток часу, енергії та грошей в діло, яке не матиме впливу на розв'язання тих проблем нашого народу, які цій людині видаються першої ваги. Я вірю, що коли Пласт взяв би на себе кілька завдань “державного” масштабу, то проблему низької участі людей середнього віку у пл. організації можна б без труда розв'язати. Та які саме “великі” діла “державного” масштабу? Їх, мабуть, кожний з нас міг би вичислити цілий ряд. У підборі їх треба б триматися засади, що на першому місці повинні бути ті справи, які є першої ваги для дальшого існування і розвитку діаспорної України, та українського народу в загальному, а які з різних причин не є як слід виконувані в цей час.

Для прикладу та для дискусії я запропоную тут декілька проектів, не в якомусь порядку важливості, а так лиш як вони приходять на думку: Від років різні пл. частини й одиниці вкладали не мало зусилля і грошей, щоб допомогти видавати “Енциклопедію Українознавства”. До речі, багато ключевих людей у цьому ділі (згадати б хоч пл. сен. Атанаса Фіголя) це наші пластові друзі. Напевно без цієї помочі Пласту й праці поодиноких пластунів, видання ЕУ було б дуже утруднене. То чому ж не міг би Пласт, тобто пл. сеніорат, формально взяти на себе обов'язок видання ЕУ? Чейже її перші томи вийшли понад 30 років тому, вони потребують перевидання, доповнення та усучаснення. Треба буде тематичних, спеціалізаційних енциклопедій та словників. Треба буде доповнити людський апарат, який займатиметься цим ділом. Говорячи дещо ширше, чи не було б добре, якби Пласт став новітнім меценатом Наукового

Товариства ім. Шевченка, щоб уможливити цій установі зайняти місце серед кіл першорядних наукових установ світу.

Друга пекуча проблема України в діаспорі, це справа шкільництва. Мабуть всі пл. друзі, що працюють в українському шкільництві, підтвердять у якому невідрадному стані знаходиться ця ключева ділянка: брак, а часом і повна відсутність, сучасних легкодоступних підручників, матеріалів і текстів, недоступність багатьох книжок, клясиків нашої літератури й науки, відсутність модерних зоро-звукових засобів, фільмів, відео-стрічок чи навіть прозірок, брак списків існуючих матеріалів та центрального магазину, де їх можна б легко і кожночно набути. Брак кваліфікованих та вишколених учителів. Чи не диво, що наша молодь нерадо ходить до цих шкіл? Дехто скаже, чи це не діло наших крайових та світових централей? Мабуть і так, але це й було їх ділом за останніх 30 років, й вони з нього не зуміли вив'язатися як слід. У висліді наша громада, а в тому й Пласт, дуже терплять від браку досконалої української шкільної системи. А це ж надто важлива для нас справа, щоб чекати аж хтось за нас її розв'яже.

Третя ділянка, яка заслуговує на нашу увагу, це справа інформування світу про українську справу. Це справа славнозвісного “пі-ар” (по-англ. “паблік рілейшенс”). Це діло тепер виконується, якщо взагалі виконується, дуже не ефективно, доривочно, не професійно, або з таких скрайно-перестарілих позицій, що ефект є не раз супротивний до бажаного. Пласт, із його сіткою здібних та ідейних людей по всіх країнах західного світу, та зі своєю ідеологією, яка віддзеркалює демократично-поміrkований, а одночасно самостійницько-патріотичний світогляд, надається ідеально до цього діла. Створення професійної сітки інформаційно-документаційних центрів, це конечність нашого діаспорного життя, і чи не найбільша прислуга нашому народові в його сучасному стані під російською окупацією. Пропозиції створити такі центри виринули недавно від окремих наших друзів. Згадаю хоч ініціативу проф. Т. Гунчака в ЗСА, чи гурта людей пов'язаних із канадським Комітетом Дослідження Голоду в Україні, що виготовив знаменитий фільм “Жнива розпачу” про великий Москвою спричинений голод в Україні 30-их років. Останній приклад підкреслює, між нішим, факт, що пропонувані тут “мега-проекти” зовсім не поза спроможностями такої потуги, як Пласт.

Можна вичислити ще багато інших вельми важливих проектів з ділянки української культури, церковного життя тощо. Кожний

пластун і пластунка може піддати пропозицію “великого проєкту”, що лежить особливо їй або йому на серці. Та мабуть вищезгаданих декілька прикладів вистачить, щоб підкреслити мою провідну думку: велике й важливе діло викличе великий відгук та великий вклад праці від великого кола пластунів і пластунок.

Пластова корпорація

Самозрозуміло, що за велике діло неможливо братися без відданих, повночасно-затруднених людей (а такі в Пласті завжди знайдуться) та грошей, грошей і грошей. Звідки ж їх взяти? Щоб негайно взятися за діло (бо на що і на кого чекати?), потрібно, щоб кожний член пластового сеніорату (в широкому розумінні цього поняття) складав, скажімо, по 25 дол.місячно на “мега-проєкт чи проєкти” Пласту. Така сума є зовсім під силу майже всім 30-50 літнім вихованцям Пласту. А це дало б, якщо числити лиш 1000 членів (а в нашій пл. родині напевно стільки є!), понад чверть мільйона доларів річно. З такою сумою вже можна б дещо починати! Добре було б відразу 10% всього доходу відкладати в нерухомий фонд, який за 10-20 років зріс би на поважну суму.

У додатку варта створити теж міжнародню пластову фінансову корпорацію, яка не лиш збагатила б своїх членів-уділовців, але й призначувала б 50% доходу на фінансування діяльності Пласту та української громади в загальному. Я не буду тут визначувати рід бізнесу чи бізнесів, якими мала б займатися пластова корпорація. Це справи до опрацювання особливою комісією пластових підприємців-спеціалістів. Я хочу лиш наголосити самозрозуміле — без великого капіталу не буде великого діла. А наша пластова родина настільки міцна, численна, заможня й здібна, що нам такий капітал створити, це зовсім не мрія.

Пласт — українська політична “середина”

Я вже згадував про те, що Пласт як організація не відіграє в діяспоральній Україні тої політичної ролі, яку повинен. За це вину треба приписати, на жаль, нам самим. У висліді вельми гострих, самопоборюючих та шкідливих українських політичних міжусобиць 40-их років, Пласт зайняв дуже обережне “ааполітичне” чи понадполітичне” становище. Це набирало не раз таких розмірів, що вміщування в будь-яку політику вважалося чимсь небажаним й “не-пластовим”. Можливо 30 років тому на це

й було певне оправдання, але немає сумніву, що ми задовго трималися цього в засаді хибного гасла. Чейже в здоровому демократичному суспільстві участь у політичному процесі це чесний обов’язок.

До того, я уболіваю, що в політичному вахлярі нашої діяспорної України, відсутня “середина”, тобто якась середня політична група ліберально-демократичного напрямку. Я уболіваю, що політичний провід української діяспори (погляньмо на СКВУ, а по країнах не багато інакше) є в руках організацій, які являються політичними пережитками в модерному західному світі, і яким добро й прерогативи своєї групи важливіші за добро цілості. Тому, наприклад, СКВУ зовсім не “парлямент української діяспори” — це радше “Об’єднані Нації” суверенних складових організацій, включно з правом “вето” головних організацій, тому це тіло таке й “ефективне”, як ООН. Не диво, що середнє покоління української діяспори не знайшло місця в цих організаціях і в цій політичній стурктурі. Декотрі наші пластові друзі розуміли брак тої ліберально-демократичної середини в українському політичному житті. Згадаймо знову друга Фіголя і товаришів та їх ініціативу навколо Конгресу Вільної Української Політичної Думки, що відтак дало почин Українському Демократичному Рухові. Але ці спроби не зовсім увінчалися успіхом, мабуть через те, що це діло робилося задовго серед покоління воєнних років (з їх партійним багажем того часу), а замало серед покоління вихованого в дусі західних демократій. Мабуть Пластові чи пластунам і доведеться започаткувати ліберально-демократичну (в західному розумінні цих понять) політичну організацію, в якій могли б знайти місце, вияв і голос всі ті виховані в Пласті й деінде “повноцінні українські громадяни”, які сьогодні не мають ніде пристановища в українським політичним спектрумі.

У міжчасі поширений Пласт (тобто пл. сеніорат) мусить прийняти цю роль української політичної середини, і то не як якась організація-причіпка до “молодіжної”, але як зовсім легітимна й рівнорядна з т.зв. “націоналістичними” організаціями одиниця в складі наших центральних надбудов (СКВУ, КУК і подібне). Ті з нас пластунів, які пробували (й ті, що ще пробують) як “непартійні” одиниці зробити щось корисного для українського народу в системі СКВУ, чи в подібних установах, скоро переконалися, що без сильного запліччя міцної групи, такі намагання дуже легко “неутралізуються”, і приносять мало корисного. Для пластових діячів на українському громадсько-

політичному форумі цим запліччям повинен бути, в першу чергу, сам Пласт — як першорядний і рівноправний змагун у цій політичній грі.

Без сумніву, всі тут заторкнені думки та пропозиції потребують поширення, удосконалення й дальшої дискусії. Але саме й це є визовом нашого III-го Пластового Конгресу й майбутнього нашої організації.

Дора Горбачевська

ПРОБЛЕМА СПІВПРАЦІ НАШИХ БАТЬКІВ І ВИХОВНИКІВ

Моє завдання дати аналізу підходу до проблеми співдії батьків і впорядників, системи, яку опрацював і застосовує скавтінг у ЗСА, і в дальшому — подати висновки з цього, тобто, що з цієї системи можна використати в Пласті.

В першу чергу мушу заявити, що до цього питання хочу я підійти з пункту зору позитивного, або як часто тепер в Америці говорять “РМА” — positive mental attitude.

В усіх сьогоднішніх курсах на тему самозбереження, і в тому переносно щодо загрозливих для життя недуг, це ствердження, що “РМА” — добра гадка, необхідна, бо позитивний підхід до справи — це життєдайна прикмета. Значить, що ті, хто вірить в те, що вони вийдуть з небезпеки, збережуть життя, так воно й станеться.

І так треба думати про нашу пластову ситуацію. Іван Винницький мене зараховує до песимістів, а це не так! Бо я уважаю, що при дуже великій вкладі часу, енергії і посвяти Пласт може далі існувати — тільки не так, як він у нас сьогодні виглядає, бо ситуація невідрадна. Пан Біг у Своїй мудрості дав людині можливість думки, інтелігентної думки і можливість вибору в наших діях. І ми тепер прийшли до того пункту, до того періоду в історії, коли нам треба вибирати: “бути, чи не бути”. Якщо ми хочемо “бути”, мусимо увести зміни не у засадах, але в підході. Уважаю, що ми як Пласт є українська діяспора, ми існуємо, ми в наших основах визнаємо Бога і Україну й 14 рис характеру, які

допомагають нам усім бути в першій мірі людьми з добрими характерами, людьми, що прямують до ідеалу — людини з великої букви.

Також хочу висловити і те, що різні інші погляди, різні інші думки є дуже важливі для духового росту не тільки людини, але й організації.

Також інші погляди чи підходи до справ спонукують нас як людей, а також як і організацію до нових підходів, до нас так важливих справ.

Я вже віддавна цікавлюся підходом до праці скавтіngu в ЗСА, і я буду говорити виключно про скавтів у ЗСА, бо про інші скавтські організації мало знаю.

Заки дійду до своєї властивої теми, хочу з вами поділитися дарунком, що його моя мама дала нам — мені та мому чоловікові як шлюбний дарунок. Напевне, журившись мною і моїм товаришем життя, хотіла, як і всі матері, щоб мені, тобто нам, було добре у житті, тому сказала таке: “Пам’ятайте, діти, що в кожне співвідношення між людьми, а зокрема в подружжі, партнери його мають щось давати, дбати про його багатство, воно буде відсотково зростати добром тоді, коли в тому спілкуванні буде не 50% і 50% вкладу партнерів, але принайменше 60%. Тоді зойно таке спілкування може мати шанси на успіх”.

Мамин дарунок — це повчання зробило на мене глибоке враження. І я старалася й далі стараюся жити за тим дороговказом. І на основі власного досвіду мушу ствердити, що воно справді не легко давати від себе по 60% або й більше — далеко легше вкладати менше, або діставати від когось тих менших 50%. І це саме стосується нашої праці в Пласті, у співпраці з батьками наших пластунят. Більшість наших пластових батьків — це колишні пластуни. Тож припускаємо, що вони — ті батьки — знають, вони познайомлені з пластовою системою праці, з її вимогами й виявами. А найважливіше — ми припускаємо, що батьки повинні знати, чого від них можемо, чи повинні сподіватися.

У зв’язку з цим повертаюся до пояснень щодо американської скавтської системи. Американський скавтінг перейшов велику кризу. Тепер стараються побороти її, покращити стан членства.

Провід американського скавтіngu виходить із засновків, що Хлопці-Скавти Америки (BCA), чи Дівчата Скавтки Америки (ГСА) є тільки ресурсами для тих організацій, які хочуть завести скавтську програму. Тож організація, чи парафія, чи харитативна (Ротарі) чи мистецька (Ківаніс) установа підписує контракт з BCA на даний час. Організація дістає від BCA:

1. програму — матеріяли про основи скавтіngu,
2. весь інструктаж для провідників,
3. інформації про підшукування персоналу,
4. інформації про участь частини в загально-скавтських імпрезах і виявах активності

БСА мусить мати запоруку, що дана організація:

1. притримується скавтських засад;
2. платитиме членський внесок чи устійнені оплати за вжиток імені БСА (тут входять оплати за вишколи та інше).

Спонзорована організація творить:

1. Комітет, що розподіляє поміж собою функції: підшукує скавтмастерів, приміщення, веде господарство, вишкіл і зв'язок з батьками.
2. Комітетовий зв'язковий з батьками скликає сходи зацікавлених батьків. Робить інвентар батьківських ресурсів.
3. Комітет підшукує відповідних людей — впорядників, що вже відбули відповідні вишколи, познайомлені з різними матеріялами, методами праці, уживанням звукових, зорових та різних інших технічних посібників у праці з дітьми й тоді батьки та виховники приступають до занять.

У всіх вишколах багато часу приділяють проблемам співпраці з батьками. Батьки діють як допоміжний чинник та як джерело знання скавтської виховної справи, а також і допомагають у фізичному переведенні програми. Скавтмастер з Комітетом відбувають регулярні сходи з батьками (між іншим дбають, щоб для кожного гуртка були призначені 2-3 батьки), зокрема батьки побажані при плануванні праці. Майже кожний підручник БСА для впорядників присвячує добру частину матеріялу проблемам співпраці виховників з батьками. Всюди підкреслено справу комунікації з батьками, наголошуючи: "Скавтіng — це стиль життя, і то в родині, дома, а не тільки на сходинах". Тому й вимога, що скавтмастер мусить частіше відвідувати своїх скавтів дома, щоб знати їхнє домашнє середовище.

У співпраці з батьками підкреслюють:

1. Важливість їхнього досвіду як виховників, скавтмастри можуть з нього скористати.
2. Стиль життя в скавтських родинах — щоб його плекати, треба порозуміння, узгіднення, розуміння доцільності вимог скавтіngu

3. Скавтмастри можуть багато черпати з досвіду батьків і тому близька співпраця необхідна.

Якщо мова про підбір скавтмастрів радять подавати оголошення, не просити, а пропонувати. Скавтіng вимагає ширини знання, пояснюють батькам, щоб заохочували скавтів дбати про інтелектуальний розвиток дітей, про потребу університетської освіти. Скавти повинні б мати свій вироблений погляд, наприклад, про проблему Ляосу, Камбоджу та інших сучасних світових катаклізмів, потреб, щоб нести добро, боротися зі злом.

Галина Бродович-Котович

ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

ВІД РЕДАКЦІЇ: Колишня ст. пл. Галина Бродович, а тепер пл. сен. Г. Котович, ще 1969 року в журналі "Зозулька" ч. 14, 1969 висловились була на завжди актуальну й зокрема важливу тему ідентичности, що нею займається тепер ПКТ, відповідаючи ст. пл. Я. Келебаєві на його статтю на цю ж тему в "Студенті". ч. 1, 1968. Статтю цю передрукував був із "Зозульки" журнал Спілки Української Молоді "Авангард", ч. 2 (90) 1969, бож питання однієї "Батьківщини" СУМ підкреслює постійно своїм гаслом "Бог і Україна!" Так само думають українські патріоти в Україні, що устами В. Симоненка заявляють:

"Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину".

Висловлені в цій статті думки тодішньої молоді студентки настільки правильні й актуальні, що доцільно їх повністю подати в "Пл. Шляху" тепер.

Нам, студентам, часто доводиться дискутувати між собою і з чужинцями на тему українсько-канадської ідентичности й нашого відношення до справи визволення України. Цікаву статтю на цю тему написав Я. Келебай у газеті СУСК-у "Студент" ч. 1, 1968. Він твердить, що "продемократичний" спосіб пояснення нашого зацікавлення справою України, порівнюючи це до зацікавлення багатьох канадців проблемами Родезії, Берліну, В'єтнаму і т.д., дасть змогу чужинцям зрозуміти наші стремління й уникне питання порушення лояльности супроти Канади. На підставі цієї й інших думок із статті, висловлю свої погляди на ці питання. А саме: "Чи існує конфлікт лояльности супроти двох

батьківщин?”, “Чи уникнемо конфлікту двох батьківщин — конфлікту між канадським громадянством і нашою моральною відповідальністю супроти українського роду?”, “Наша ангажованість у справі (України) відрізняє нас від безпосередньої канадської громади...”. “В якій формі ми повинні передавати наші зацікавлення і нашу справу до відома наших співгромадян?”. “Вважаю, що бути українцем в Канаді означає мати активне зацікавлення справою України”.

На мою думку, не є правильно називати країну народження чи поселення “другою”, “прибраною”, чи будь-якою батьківщиною. Батьківщина — це земля наших батьків, не двох — трьох поколінь взад, а цілих поколінь наших предків. Для українців вибору нема: слово “батьківщина” може відноситися тільки до України. Вибирати можна країну поселення; громадянином можна стати будь-якої країни, проживши в ній кілька років, але батьківщину вибрано для нас вже тоді, коли ми народилися від українських батьків.

Не бачу жодних конфліктів лояльності супроти батьківщини й Канади, бо вони зовсім іншого роду. Супроти Канади наші обов’язки — це обов’язки громадянина. Ніхто не може нам закинути, що ми не включилися вповні в канадське життя. Наш канадський патріотизм включає любов і прив’язаність до Канади й готовість боронити її свободу. Але наше почуття української ідентичності, наше почуття приналежності до українського народу глибоко духове. Українці є розкинені по цілому світі. Нас еднають і відрізняють від співгромадян наша мова, Церква, культура, звичаї й традиції, здобуті впродовж довгих століть, а не лише ангажованість у справі батьківщини. Саме ці скарби нас вдержують як націю, коли ворог хотів і хоче нас знищити. Тому що наше існування вічне як етнічної групи у діаспорі (на зразок жидівського народу), вони будуть нас далі єднати, коли Україна стане вільною. Тож бути українцем в Канаді чи дебудь, означає поглиблювати свою національну свідомість і гордість, інформувати чуже довкілля не тільки про справу України, але також про наші культурні здобутки, а українську культуру зберігати, вивчати і творити нові цінності, щоб вони, разом з творчістю на Україні, були завжди живим явищем її постійного розвитку.

Є також різниця між нашим зацікавленням Україною, а гуманістичним чи навіть сенсаційним зацікавленням інших канадців справами Родезії, негрів і т.д. Кривда нашим братам нас обходить, як кривда членові нашої родини, а не як якійсь чужій

особі. Тільки завдяки Божій ласці ми вільні і не в їхньому невідрадному стані. Тому вважаю, що про демократичний спосіб пояснення, який Я. Келебай пропонує, не може бути нашим головним аргументом, а радше одним із впроваджуючих аргументів, щоб чужинцеві було легше зрозуміти справжні причини нашого зацікавлення.

На підставі моїх розмов з різними канадцами знаю, що ті, хто вихований в етнічно-національному дусі, мене розуміють. А ті, хто не є, скорше розуміють наше зацікавлення долею України (тим більше тепер, через події в Чехо-Словаччині), ніж нашу приналежність до українства, коли виступаємо як канадці. Але з такими, може, взаємного розуміння ніколи не будемо мати; бо, чи ми розуміємо, як може людина зректися і не признаватися до свого походження?

Галія Бродович (Монреаль), “Зозулька”, ч. 1 (14), 1969

Говоріть молодим часто про два ідеали християнського життя: ідеал святості та ідеал науки, і звертайте особливу увагу на тих, про яких можете думати, що могли б бути з них великі святі або великі вчені.

(Послання Митрополита Андрея Шептицького до священників 1908 р.)

Нехай маленька дитина задумается над долею рідної землі.. Нехай події далекого минулого постануть перед нею як Джерела сьогодення.

... Не можна ушляхетнити дитяче серце, якщо воно не відчуло, не пережило найбільшого горя нашої Батьківщини — горя втрати 22 мільйонів життів, горя страшних мук, пожарищ і руйнувань — усього, що наш народ не може ні забути, ні простити фашистам.

... Радість буття не повинна бути безтурботною.

(Василь Сухомлинський)

Андрій Качор

ЗМАГ “ЗА ЛЮДИНУ

З ІДЕЙНО—НАЦІОНАЛЬНИМ ХРЕБТОМ”

*Нація завдячує свої успіхи не так силі зброї,
як силі характеру своїх громадян.
Бі-Пі.*

Вже 40 років добігає як Пласт — організація української молоді — розпочав свою самовиховну, або виховну працю на нових теренах нашого поселення у вільному світі, а зокрема в Канаді, ЗСА й Австралії.

З того приводу варто, а може й треба, ще раз і ще раз, пригадати собі й нашим молодим виховникам, яку ж мету поставив собі Пласт у своїй виховній праці і чи ми її досягаємо. Як один із “старих” пластунів і громадських діячів хочу в цій статті коротко з’ясувати свій погляд на практичну роль і практичне завдання нашої пластової дії.

Пласт мав, і має свою власну виховну концепцію, яка зводиться до одного й основного питання: як повести працю серед пластової молоді, **щоб виховати її на свідомих і характерних українських громадян-державників і щоб ця молодь, включаючись активно в життя країни свого поселення як повновартісний актив цієї країни, мала свій власний ідейно-національний і загально-людський хребет.**

М. Шлемкевич — один із наших сучасних мислителів — свого часу писав, що “перед українською пластовою організацією стоїть велике завдання. Бути співтворцем порядку українського духа і життя та бути однією з брам, що вводять українство в широкий світ, у співпрацю вільних народів”.

З того випливає, що незмінним завданням Пласту було, і є сьогодні: **виховати українську молоду людину сильну духом і сильну характером.**

Це, може, непосильне завдання на одну організацію, яку мав би виконати Пласт в сучасних умовах “передемократизованого” суспільства. Виховати в діяспорі нову українську людину-провідника, яка серед різних умовин життя, зуміла б показати українській спільноті певний шлях дії і не допустити її до зневіри, апатії, розгубленості та загального збайдуження — це дуже великий і дуже почесний обов’язок, що його Пласт може виконати у спільній і тісній співпраці з домом, з Церквою і з Рідною Школою. Однак Пласт може це виконати тільки під однією умовою, а саме: **що він самий, внутрі своєї організації, буде безкомпромісово й послідовно продовжувати свою працю в дусі пластового закону, не дозволяючи на легковажне трактування, чи ігнорування хоч би тільки одного його пункту.**

Наш закон — основа нашого буття

Якщо хочемо жити і святкувати в майбутньому наш 100-річний ювілей, то мусимо поставити пластовий закон у практичному пластуванні на тому місці, де його поставили основоположники Пласту, де його поставив наш безсмертний Дрот. “А кому тісно в Пласті” — казав Дрот — “той може з Пласту виступити й піти на науку куди хоче, а не домагатися, щоб Пласт вирікся всього, що пластове”.

Пластовий закон ми, пластуни, маємо поставити в нашій пластовій організації на рівні кожного іншого закону: державного, суспільно-громадського, не згадую вже про Божий Закон. Всі ми знаємо, що кожний закон проголошений компетентною владою, в приписаній формі, що визначає поведінку, або дію окремих громадян між собою й у відношенні до держави, чи публічних організацій і як такий мусить бути респектований, а за кожне переступлення закону, мусить бути покараний відповідно до провини.

Пригадаймо собі з історії нашу славу Запорозьку Січ і наше славне козацтво. Вони були так довго сильні й сповняли функцію провідної елітарної верстви народу, як довго суворо притримувалися своїх козацьких законів і своїх традицій.

А закон цей на Запоріжжі був дуже простий:

— В Ісуса Христа віруєш? — питав кошовий отаман.

— Вірую! пане Отамане! — відповідав кандидат на козака-сичовика.

— І в Тройцю Святу Віруєш? — питав далі кошовий отман.

— І в Тройцю Святу вірую! — відповідав знова ж козацький новак.

— А в Церкву Христову віруєш? — продовжував питати кошовий отаман.

— Вірую, Пане Отамане!

— А ну, перехристися, коли віруєш!

І козак хрестився...

І щойно, після такого іспиту, кошовий отаман видавав своє рішення: — Йди і записуйся в який сам знаєш курінь, нашого славного війська запорозького.

Так колись приймали козаків до славного вогнища української державности, до Січі Запорозької...

Був точно окреслений тогочасний національний ідеал, за який треба було боротися до останнього віддиху свого життя... Була присяга, яка когось до чогось зобов'язувала... І горе було тому козакові, що зламав козацьку присягу.

А як тепер у нас? У нашій українській громаді? У нашій пластовій організації?... Як ми респектуємо закон у нашому приватному і суспільно-громадському житті?

Погляньмо довкруги себе розплющеними очима, а побачимо, що не всі вірять, як колись козаки, в Ісуса Христа, в Святу Трійцю і в нашу святу Церкву. Правда, що багато з нас вірять ще в Христа-Бога, і в свою Церкву, до якої в неділі ходить на формальні Богослуження, але не всі вірять у свій нарід, у свою українську культуру, в тисячолітню історію України, в соборну українську державу, не вірять у свої власні національні сили...

Багато між нами є таких, що вірять у соборну українську державу, вірять навіть у силу українського народу, але ця віра впливає з позиції тієї, чи іншої політичної партії, або такого, чи іншого групового, або релігійного загумінку. Це не є цілісні й згармонізовані люди, що бачать, або хочуть бачити цілу українську проблему в усіх її аспектах. А коли до цього ще додати, що багато з-поміж таких людей не вірять у Бога, у Христову Церкву, хоч на зовні деклямують "Бог і Україна", то стає ясным, що такі люди не можуть виховати нам нових молодих провідників...

Одні й другі є не тільки в нашій спільноті, але вони втискаються також і до нашої пластової організації. Вони часто підносять питання "реформи" нашого громадського і пластового життя, хоч самі не зуміли ще себе "зреформувати", тобто стати твердо на ґрунт нашого внутрішнього українського правопорядку. Це є люди, які не вміють шанувати ані Божий, ані людський закон, тобто у поведінці з іншими притримуватися засад християнської моралі й етики і в тому дусі виховувати дітей, а не своїм "розхристаним" поступованням "ломати хребет" навіть

своїм власним дітям, бож діти, це розумні істоти, вони скоро завважують поведінку своїх батьків і починають їх наслідувати, але наслідуючи ці від'ємні прикмети батьків, тоді вони перестають респектувати основні засади християнського й суспільно-громадського співжиття. Самозрозуміло, що діти таких батьків не можуть шанувати також і пластового закону, бо вони його не розуміють, виростаючи в середовищі постійної неґації всяких основних людських і Божих правд.

І ця непослідовність серед частини нашого старшого громадянства дає свої "плоди" не тільки як вияв занепаду моралі, але й зроджує новий тип молодого людини з легким і невідповідальним підходом до життя, до легкого трактування усіх наших національних, а далі і загальнолюдських форм співжиття і співпраці в різних секторах суспільного життя, а в тому й пластового. І найгірше, що цей вплив діє й на ідейну, добре виховану молоду людину, знеохочує її до систематичної праці, до цієї праці, яку вона знає, любить, але для якої не знаходить твердого ґрунту серед своїх співтоваришів і, на жаль, серед батьків. У висліді така молода людина знеохочується, байдужніє й відходить від організації. І це проблема, яку треба спільно розв'язувати.

Дві породи людей і два способи їхнього життя

На основі вище сказаного, не входячи в якусь соціально-психологічну, чи соціально-економічну аналізу людського життя, однозгідно можемо ствердити, що від віків у кожній спільноті, а тим самим також і в нашій, завжди були, і є дві породи людей, які відповідно до своєї природи мали, і мають свій стиль життя. Були, є і будуть люди й люди: сильні й слабкі, багаті й бідні, відважні й боязкі, добрі й злі, тверді й м'які, розумні й дурні, великодушні й слабодуши, а між тими усіма були і є люди характерні і... безхарактерні.

І хоч багато з людей знає, що людина це єдина з живих істот, що створена Богом на Його подобу, і що як богоподібні істоти Бог дав їй розум і свободну волю, а разом і свої тверді закони — як жити й працювати, щоб не втратити цієї своєї людської і Божої подоби, щоб все вона була в морально-духовній гармонії з собою та іншими людьми, з якими вона живе, або мусить жити, відомо — одні люди від віків працювали над тим, щоб поширити своє знання, збільшити свій досвід, винахідливість з метою допомогти собі й іншим жити краще, культурніше, бути якнайбільше суспільним, щоб зблизитися до свого ідеалу... до Бога. Але були, і

є, люди, що завжди те заперечували, негували й ставали на перешкоді до всякого упорядкованого суспільно-громадського життя. Це всякі лінтяї, паразити, які чекають, щоб готові вареники самі в рот падали...

І кожний з тих людей, відповідно до породи, інакше дивиться на світ, інакше його бачить, інакше в нім діє, або коротко кажучи має інший світогляд.

Пластуни, що люблять природу, знають чого можна сподіватися від відважного орла, чи сокола, а чого від злодійської ворони, мають також свій світогляд. Але вертаймося до теми.

У нашому середовищі є дуже багато тепер “порожніх” людей, людей типу “злодійської ворони”, які тільки шукають “гут тайму”, розваг, забав, легко прстусовуються до довкілля, а дуже мало тих, що шукають людини, що шукають... праці для себе, для родини, для організації, для народу!

Ця хвороба “громадського лінивства” поширюється серед нашої громади, вона щораз помітніша також і у Пласті.

Проблема не так у самій дійсності, яку ми всі стверджуємо, як у тому, що ми цю дійсність акцептуємо, і... приймаємо як “конечне зло”.

Тимчасом, ми пластуни, і батьки пластової молоді, зобов'язані виховували наше молоде покоління у відразі до порожнечі життя великої частини сучасної молоді, вказуючи їй дві життєві перспективи постійної праці й постійного духово-морального росту, або життя легке, безтурботне, безвідповідальне, яке у висліді веде до духово-морального й матеріального занепаду.

Це не значить, що ми мали б відкинути з нашої програми забави, товариські ігри й взагалі всяку товариську розвагу. Ні! Вони дуже потрібні, як засіб для відпруження в нашій щоденній праці. **Але вони мусять залишитися тільки засобом відпруження і товариського зближення, а ніколи не можуть стати метою нашої праці й нашого існування.**

Коли основно провіримо життя суспільности, навіть сучасного нам довкілля, то дуже хутко спостережемо, що тільки праця зроджує добрі звичаї співпраці, виробування, здержливості в критиці інших, непорочність думки, скріплює сили людини, здоров'я, а рівночасно сприяє духовому й матеріальному багатству, скріплює пошану до інших людей праці й об'єднує людей в організовану силу. Єдина позитивна праця, і тільки вона може врятувати суспільність від морального розкладу.

Хтось, десь, сказав, що працювати треба, коли не з нахилу й любови, то бодай з розпуки, бо працювати менше нудно, ніж завжди тільки бавитися і бути... порожнім.

І дивно стає, що ми це всі знаємо, постійно повторяємо, а чомусь ще дискутуємо і застановляємося над вибором, що давно вибрали основоположники Пласту, як єдине і здорове та корисне — три обов'язки пластуна і пластовий закон — та передали в спадщині молодому поколінню пластунів для дальшого практичного користування. Вони все це зібрали, упрядкували і нам передали, щоб ми далі продовжували змаг у вихованні людини з ідейно-національним хребтом.

Що таке з хребтом і... “безхребетна”

У сучасному, надто “здемократизованому” суспільстві маємо багато людей безхарактерних, які не мають ясного, або точніше, жодного світогляду, ніяких ідей не мають суспільно-громадського виховання, не мають почуття особистої та національної гідності. Це люди, яких я умовно називаю, без “хребта”, або “безхребетні”. Цих людей досить багато в кожній суспільности, їх має і наша спільнота, вони втискаються і в нашу організацію, і тому варто точніше визначити, хто підлягає під класифікацію людини з хребтом, а кого зарахувати до “безхребетних”. Не подаючи дефініції, стверджую:

Людина з хребтом — це людина, що живе, працює і діє в громаді згідно з певним, тисячолітнім досвідом, виправданими засадами, що їх одні називають християнською етикою і мораллю, інші “моральними засадами людства” що, інші “кодексом честі”, а ще дехто “засадами людського правопорядку життя”.

Людина з хребтом вміє бути словна й ніколи не буде обіцувати того, чого не може сама виконати. У виконанні своїх обов'язків така льдина є совісною і не потребує над собою “наставника”. Вона сама себе перевірює і намагається бути точною у виконанні кожної праці. В оцінці інших осіб така людина старається бути об'єктивною, а коли бачить чиїсь гріхи й промахи, вона вміє знайти форму й спосіб, щоб їх показати кому треба...

Людина з хребтом не буде укривати шкідливих проявів, бо мовляв “загальний інтерес” вимагає укривати деякі справи цілими роками, але буде шукати ліку “на недугу” зараз. Людина з хребтом — це характерна й добре вихована людина, яка живе добре з кожною добре вихованою людиною. Англійською мовою

маємо добре слово на визначення такої людини: джентельмен. У нас такого слова нема. Важко не раз говорити про “добре виховання” в людей старшого вже віку, але треба про це постійно говорити з молодими і вказувати на різниці між людьми з хребтом і безхребетними людьми.

Культурні й розумні люди-джентельмени змагають завжди до якихось високих цілей і до своїх ідей приєднують інших, але не силою, підступом, інтригами, клеветою, тільки достойним і культурним словом розумним аргументом та шляхетним прокладом власного життя.

Людина з хребтом — джентельмен — навіть у боротьбі з ворогами не забуває засади чесної гри й про Божі та людські заповіді, які завжди були стимулом до поступу й культури.

Людина з хребтом має свій світогляд і не буде змінювати своїх поглядів під впливом “кон'юнктури” і не буде “постійно тримати” з тими, що “при владі”, чи з тими “що мають силу й гроші”.

Зовсім інша справа з т. зв. безхребетними людьми. Така людина назовні відзначається не раз навіть великою огладою і ввічливістю, особливо, коли має до діла з сильнішим чи розумнішим від себе, або яких потребує, щоб досягнути свою власну мету. Така людина часто облудно облесна, все любить сильнішим піддобруватися, підхліблюватися і короткозорим людям облесники видаються приятелями, але це приятель, як вовк собаці. Цікаво, що людина без хребта не вміє бути ввічливою і чемною до людей слабих і бідніших від себе.

Людина без хребта вважає, що не конче в житті треба бути: словним, точним, справедливим, чемним, братерсько-приятельським, зрівноваженим, громадсько-здисциплінованим, все доброї думки про інших. Для “безхребетної” людини ці засади надто консервативні, прості й в сучасному забріханому світі дуже відсталі й немодерні...

А все ж таки, не зважаючи на догідне “підсоння” для “безхребетних” — грубий матеріалізм і моральна розпуста у вільному світі та безмежне царство брехні в комуністичному світі (з великим впливом у вільному світі) — симпатії здорової громадської opinio, здорового суспільства були, є, і, мабуть, залишаться і в майбутньому, по стороні людей з хребтом, не зважаючи навіть на те, що цей тип людини деколи різкий у формі виступу і в товариствах не все тішиться популярністю, але його шанують і вважають репрезентантом усього здорового і чистого.

Людина з хребтом, звичайно, плекає культ особистої і національної честі та гідності. Це ця галлянтність людської душі,

що змушує людину чести бути правдомовним і справедливим, стояти на сторожі слабших і покривджених, бути великодушним до своїх чи супротивників і завжди дотримувати слова, не зважаючи на такі чи інші наслідки. Цей тип людини, своїми впливами дуже часто дезинфікує всі прояви гнилі та розкладу в кожній суспільності.

І саме Пласт, від зарання свого існування, боровся за таку людину, він змагається і тепер за цю ідею: виховати повновартісну з ідейно-національним хребтом, не зважаючи на зовнішні й внутрішні тиски деяких людей “м'якого хребта”, і в майбутньому Пласт, що має визначену велику мету “Великого завтра” нашого народу в Україні й у вільному світі не може стати організацією, чи клубом “Безхребетних пристосуванців”.

І коли ми ще постійно дискутуємо, як нам бути, щоби бути, то ми не маємо вибору “або, або”, бо ми маємо визначену мету нашої діяльності нашими основоположниками: це шлях виховати молоду людину з твердим ідейно-національним хребтом, бо нас для того “породили” і нас до того у Пласті зобов'язали і це нам треба робити.

“В Пласті росте новий люд” співаємо, а нашою поставою і впертою працею докажимо, що ми справді, як і досі, хочемо і вміємо, виховати нову молоду українську людину, з ідейно-національним хребтом, бо такої потребує наша спільнота у вільному світі, такої людини потребує Україна, такої людини потребує також Канада, ЗСА, Австралія та інші країни нашого поселення, бо кожне відхилення від цієї ідеї не виправдає нашого існування.

Всі ми знаємо, що бур'ян росте пару днів і гине, сохне, його притопчуть і сліду по ньому не зостанеться. Зате дуб потребує на свій ріст десятки років (40 років тільки в діаспорі росте Пласт — прим. А. К.), але всі ми подивляємо його **силу й красу...** Плекання дубів, а не бур'яну, мусить бути нашою девізою у нашій дальшій праці!

Самозрозуміло, що у тій праці треба використовувати всі нам доступні моральні засоби, які змінюються, але наша мета **остається незмінною!**

Краще сидіти позаду й бути віднайденим, ніж сидіти спереду й бути забутим.

Т. Г.

НАШІ ЮВІЛЕЙНІ ГАСЛА В ЖИТТІ

*Не можна облагородити дитяче серце,
якщо воно не відчуло, не пережило
найбільшого горя нашої Батьківщини —
... Радість буття не повинна бути безтурботною.*

(Василь Сухомлинський)

Дбайливість про добре ім'я народу, про безпеку батьківської землі, про плекання християнства в народі — це зміст гасел, за якими маємо організувати працю у виховних уладах, підготовляючись до святкування ювілеїв 1000-річчя Хрещення України й 75-річчя Пласту. Як же організувати виховний процес, практичні заняття, щоб вони пройшли через серце, збагатили інтелект і відбилися в особистому духовному житті молоді й дітей та дорослих? Відомо, що формування характеру й збагачування духового світу молоді стається тоді, коли вихованці активні, коли перед ними приваблива перспектива подолання труднощів, у висліді того нагорода — збагачення гідності, честі й самоповаги.

Коли вглибимося в думки В. Сухомлинського, що подані вгорі, багато батьків і пластових виховників не поділятимуть погляду, що для духового росту дітей і молоді потрібні переживання горя і турбот, бо ж усім нам відомі прагнення сучасного могодого покоління, а й певної категорії дорослих т. зв. “фану” в житті, розваг і уникання скомплікованих трагічних літературних творів, фільмів, картин тощо. А філософи, педагоги проголошують, що моральну зрілість формують люди тоді, коли їхнє життя цілеспомаване, коли вони свідомо керують своїми бажаннями, вчинками, коли прямують до досягнення мети великої суспільної ваги, відчують при тому особисте задоволення від подолання труднощів. Життя ж більшості нашої молоді тепер, на жаль, не виявляє такої цілеспрямованості. Є на це причини, про які часто читаємо, чуємо, які бачимо. Молодь сучасної Німеччини,

переживши гітлеризм, втікає від служби батьківщині, її ідеалом став особистий добробут, вигода, розвага!.. Нас турбує те, що наша молодь перестала співати українських пісень, мало хто читає твори з української літератури, навіть “Готуйсь” і “Юнак” не служать матеріалом для гутірок під час сходин чи поза ними дома, при зустрічах. Мало хто звертає на це увагу. Більшості виховників читання українського слова це трудність, зусилля, праця. А щоб виховники таки змогли читати виховні журнали й матеріяли, вони мусять глибоко напружити свою волю до цього, зрозуміти, що не необхідне для успіху їхньої праці з роєм чи гуртком. Це саме відноситься і до батьків, які повинні дбати про читання з дітьми дома, про обговорення прочитаного з ними, щоб думки й переживання з прочитаного стали власністю дітей.

Вплив думок і моральних почуттів — це необхідний елемент виховного процесу. Думки й почуття черпаємо з різних видів діяльності. Ці різні вияви діяльності — їх проекти в підготові до Ювілеїв 1000-річчя і 75-річчя (1986, 1987 і 1988 р. р.) подані були у Пл. Шляху ч. 4/76-77) 1986 із зазначенням — що і як можуть виконувати окремо чи спільно пластові улади УПН, УПЮ, УСП і УПС. Бо велике виховне значення має також співпраця усіх членів у станицях, допомога старших обміном досвідом, заохотою, плеканням атмосфери дружньої співпраці, ентузіазму. Вчинки й поведінка при такій співпраці мають дуже велике значення. Нам треба готувати молодь до життя не тільки, щоб вони вміли керувати механізмами, але вміли глибоко й тонко мислити й почувати, були творцями праці з діяльно активним розумом, завдяки якому користуватимуться літературою як джерелом розвитку думок і почуттів.

Половина часу святкувань 1000-річчя вже минула, до ЮМПЗ залишилося всього 2 місяці. Щоб допомогти виховникам та проводам станиць, подаємо проекти діяльності роїв, гуртків, гнізд і куренів та цілих осередків у підготові святкувань Ювілеїв 1000-річчя і 75-річчя.

Мета трьох гасел — пізнання проблематики життя українського народу в минулому й сучасному на своїй відвічній території, особливості його культури, духовості.

Які акції сприятимуть проведенню гасел у життя?

1. зібрати різні карти й діаграми України (з різних періодів історії, за призначенням їх, згідно з зацікавленням гуртка, куреня;)

2. зібрати пісні й поезії про красу української землі; улаштувати вечір пісень і поезій з цим матеріалом;

3. зібрати короткі уривки з прозових творів, в яких є особливі описи краси території України; користуватись ними на сходинах;

4. зібрати фотографії, ілюстрації — природа України, вигляд міст, сіл у різних періодах, улаштувати виставку цих матеріалів у станиці;

5. зібрати фотографії славних людей з минулого і сучасного України (можна поділити збірку за довільним принципом — історичні діячі, культурні, мистці і т. п.) з відповідними поясненнями;

6. зібрати ілюстраційний матеріал до споминів батьків, дідів і бабусь даного гуртка, куреня про їхні родинні місцевості в Україні, чи на поселеннях;

7. зібрати фотографії українських церков в Україні і на поселеннях;

8. зібрати українські ікони;

9. зібрати описи і фото з України від туристів про теперішню Україну (зустрічі з місцевим населенням, пригоди, події тощо);

10. зібрати короткі висловлювання визначних чужинців про Україну, її територію, культуру, історію, людей тощо;

11. зібрати фотографії, ілюстрації щодо низинної, височинної, степової і гірської смуг природи України з відповідними тваринами і рослинами;

12. зібрати ілюстраційний матеріал та короткі пояснення про господарство України;

13. зібрати знімки чи ілюстрації до різних українських народних одягів;

14. виготовити список матеріалів для використання у підготовці до Ювілею 1000-річчя Хрещення України з пластової преси та з інших доступних джерел.

Окреме місце й увагу присвятити трагедії в Чорнобилі:

1. провести ходотон, зібрані фонди призначити на допомогу жертвам радіації чи дисидентам; а якщо будуть труднощі, віддати фонди на установи в даній країні, що ведуть боротьбу з недугою пістряка (рака) в місці замешкання;

2. провести дискусії, виготовити проекти про ядерні станції в Україні та про політику уряду зв'язану з ними;

3. виготовити збірку коротких інформацій про інші форми надуживання території України (штучне Кахівське море, занецищення атмосфери газами з хемічної промисловости, затроювання вод, нищення "легенів міст" (рослинности), грізни

небезпеки від т. зв. кислого дощу в Україні, що їх приносить вітер із заходу (Польщі, Чехо-Словаччини, Східньої Німеччини та Румунії — це близько два мільйони з половиною тонн загрязнення з чужих теренів);

4. зібрати фото оборонців української землі — сучасних політичних в'язнів, їхні короткі висловлювання на тему прав України (короткі з їхньої творчости, чи критиків про їхню творчість); користуватись цими матеріялами на сходинах, провести конкурс на найкращу збірку;

5. активна участь молоді у громадських акціях в обороні дисидентів (писання листів до урядів у країнах замешкання, до редакцій газет, журналів — наприклад до "Нешенел Джеоґрафік" — подяка за поміщення статті про Україну й Чорнобиль);

6. зібрати нотатки з підручників у державних школах, які помилково чи тенденційно інформують про Україну та її стан у СРСР;

Спонукаючи до активності пластовий загаль у підготовці до БЕЛИКИХ ЮВІЛЕЇВ — це неповторна нагода! Великим і непростим гріхом було б, коли б ми їх належно не використали. Тільки загальна активність усього членства у взаємній співпраці витворить ентузіазм, завзяття, радість від успіху у творчій праці. Виховникам у Пласті, батькам, вчителям, проводам громадських установ і загальові громадянства слід пам'ятати, що неповторність святкувань Ювілеїв буде для дітей і молоді тоді, коли ці святкування відбуватимуться за їхньої духової заангажованости, їхньої практичної діяльності. Тому й треба досить довго і наполегливо підготовлятися їм до цих святкувань.

Праця молоді й дітей над пропонованими збірниками вимагає допомоги старших — батьків, виховників, вчителів, редакцій, бібліотекарів, а зокрема сеніорів, які є познайомлені з плянами станиць. Допомога старших — це спрямування дітей і молоді до відповідних джерел у пошуках матеріалів. А їх можна знайти в Енциклопедії Українознавства, у підручниках, журналах, у газетах, альбомах та відповідних книжках. Треба спонукувати дітей і молодь читати потрібні тексти, щоб підібрати з них потрібне для збірника. Відомо ж, що коли хтось має конкретну ціль в пошуках, коли сподівається успішного завершення, буде мати запал і витривалість у праці. А це саме є ота радість, те щастя, яке здобуваємо працею, збагнувши вартість завойованого духового збагачення себе знанням України та її проблем.

Доля України пов'язана з тернами. Тому й не оминати нам у розмовах про її минуле й сучасне смутку і горя. А, переживаючи

радість у зустрічі з красою, багатством, з світлими подіями в її історії, ніколи не повинна нас покидати турбота за безпеку, успіхи й добро нашої Батьківщини.

Е. Грималяк

САМОВИХОВАННЯ

“ПЛАСТ” — це організація молоді для патріотичного
всестороннього самовиховання”.

ДРОТ

У моїй доповіді про пластову методу я дав короткий штрих про самовиховання. Із твердження Дрота я вивів, що людина не статична істота. Людина, як видно, є самовиховною істотою. Я дав також скромне визначення, того, як я розумію вислів самовиховання людини, а саме:

Людина не родиться з дзеркальцем в руках, щоб могла в себе вдивлятися та самовиховуватися. Тому вона спочатку вдивляється, як у дзеркало в іншу людину. Пізнаючи інших людей, вона пізнає себе саму як людину.

У пізнанні своїх якостей вона спирається на досвід пізнання інших людей. Таким чином, самовиховання є проявом її здатності усвідомлювати свою особу, свої відношення до зовнішнього світу і до інших людей. При тому треба б ще переконання, щоб всі ці інформаційні надбання, що ними вона орудує, були нею самою виявлені (може краще винайдені чи відкриті — а винахідником була саме тільки вона), а вона сама являється цією частиною групи... людства. Методою до цього будуть: переживання, гра, спонтанне захоплення її середовищем та діяльністю у ньому. Так отже, це усвідомлення себе, ця свідомість своїх завдань, є zarazом і тим, що пластун бере на себе свідомо також всеціло відповідальність за своє виховання, перевіряючи, чи стає кожного дня щораз кращим, тобто чи стає він з дня на день більше словним, точним — та чи робить щодня... добрий вчинок!

Таке усвідомлення людиною себе самої у своїх відношеннях до зовнішнього світу та інших людей називаємо в психології самосвідомістю. Як же ж маєтись справа в психології із цією ж самосвідомістю?

Психологи дослідили, що вона має багато різних форм свого прояву. Також усі ці прояви є пов'язані з трьома сторінками психічної діяльності людини: 1. пізнавальною, 2. емоційною, 3. вольовою. І тепер такі прояви як: самовідчуття, самоспостереження, самоаналіза, самооцінка, самокритика та ін. пов'язані здебільшого з пізнавальною стороною психічної діяльності людини. Тут з різною глибиною й повнотою відтворюються ті стани, процеси і зміни, які відбуваються в її організмі й психіці, її дії і вчинки, мотиви й цілі цих дій та вчинків, її відношення до зовнішнього світу та інших людей. (Її — це зрозуміло особу як цілість, себто поширене “я”, фізичне й психічне).

Пізнання людиною об'єктивної дійсності стає основою свободи її дій, відносної її незалежності від безпосередніх впливів середовища, її володіння обставинами свого життя і собою. Пізнання є також дуже важливою умовою формування психічних властивостей особовості. Маючи цілі та ідеали, які створило суспільне середовище, особистість починає працювати над собою, виробляючи тим самим необхідні й конечні для життя розумові, вольові, та інші якості. Так отже, цей перший процес пізнавальний, переважно орієнтує людину в зовнішньому світі й в собі самій, дає людині відомості про його предмети й явища, їх зв'язки й відношення.

Зазначити тут треба, що немає пізнання без переживання, а знов першого і другого без хотіння чи прагнення. Психічна діяльність людини, це структура цілість, що являє собою єдність пізнання, переживання і прагнення. Ця єдність виступає в кожній психічній діяльності водночас і своєрідно.

Друга сторінка психічної діяльності людини це процеси, в яких переважно виявляється ставлення людини до цього світу і до себе самої. Це ж такі форми прояву самосвідомості як: самопочуття, самолюбство, самовиховання — самовихватки, самовпевненість, самоприниження, скромність, пихатість, почуття відповідальності, обов'язку, власної гідності і т.д., пов'язані головно з емоційною стороною психічної діяльності людини.

Характерною рисою цієї групи є т.зв. полярність. Кожна

емоція-почуття, хвилювання, зворушення та збудження має ясно виражений позитивний чи негативний відтінок, породжуваний відношенням його об'єкта до потреб, прагнень людини (приємне — неприємне, радість — смуток, горе — задоволення — незадоволення, любов — ненависть). Тут у формі певних переживань відображається ставлення людини до самої себе, своєрідна оцінка себе як людини в порівнянні з іншими людьми. Ця друга сторінка тісно пов'язана з першою пізнавальною, бо ЩОСЬ любити, треба перш усього то ЩОСЬ пізнати.

Третьою, вкінці, сторінкою психічної діяльності людини — це процеси, які полягають властиво в організації і регуляції їх практичних та інших дій. Такі отже прояви як самовладання, самоконтроля, ініціатива, самодіяльність, самодисципліна тощо, пов'язані з вольовою сторінкою психічної діяльності людини. Важливим у цій третій групі є такі вольові якості особистості, як: самостійність та ініціативність. Перша це уміння обходитись у своїх діях без чужої допомоги, — друга знов, це уміння знаходити нові не шаблонні рішення та здійснювати їх практично.

Тут виявляється свідомо регуляція особистістю своїх дій і вчинків, свого ставлення до інших людей і до себе самої.

Усі ці форми прояву самосвідомості в своїй сукупності й взаємозв'язку є тим, що ми, звичайно, вважаємо за "Я" особистості.

Ці основні форми прояву самосвідомості особистості є пов'язані з усіма сторонами її життя й діяльності. Вони розвиваються, усталюються, а відтак поступово стають рисами її **характеру**", який можна б визначити, як індивідуальну своєрідність психічного складу **ОСОБИСТОСТІ**, що виявляється в її поведінці, її ставлення до гурту, до суспільства, до інших людей і до себе самої.

Початок самовиховання припадає на ранні дитячі роки. У Пласті, наприклад, у новацтві. Візьмим перші кроки новака. Він по чотирьох або шістьох тижнях має скласти т.зв. "Заяву вступу". Як же ж він її складає? Після правильника ясно й зрозуміло, що новак має САМ її складати, тобто, самостійно сказати ці слова: "Хочу бути добрим пластовим новак, прошу прийняти мене до новацького гурту". Важливим і суттєвим у цій заяві є слово: "ХОЧУ", що означає граматично першу особу одинини "Я" хочу. Так отже це: "Я" — Я хочу, я буду, — я хочу — САМ —, Я говорю САМ і це слово "сам" є цим корінчиком, що починає ріст самовиховання.

Коли б ми проаналізували глибше це — "Я хочу!" — "Я хочу САМ!", то побачили б, що ніщо не може мати цієї сили, щоб проводити самовиховання в Пласті, якщо саме цей, хто говорить, не захоче добровільно бути членом Пласту та добровільно залишитися в Пласті — не під натиском тата, мами чи інших, але з свого власного непримусованого бажання — ставатися кращим новак, при допомозі методи самовиховання.

Тепер, коли він це скаже САМ (новак), тоді й буде початок самовиховання: знов же ж, коли він повторяти буде за братчиком чи сестричкою ці слова, тоді, очевидно, пропав перший крок у самовихованні назавжди! На жаль, з практики знаю, що так в більшій частині, що новацтво повторює за виховниками, бо так і краще й вигідніше, певніше. Але, воно в суті речі є неправильним. Цей приклад хай буде пригадкою і для юнацтва, бо і там не все ще зрозуміле.

Треба ще тут підкреслити, що такого слова "самовиховання" в світовому скавтінгу немає. Хоч може є рівнозначне нашому, то однак воно має цілком інший зміст, який не цілком покривається з нашим словом "самовиховання".

Як ми вже знаємо, молодші діти у певній мірі усвідомлюють самих себе. Це буде той час, коли дитина навчається розрізняти відчуття, що йдуть від власного тіла, від відчуттів, що виникають внаслідок дії на її органи чуття предметів і явищ зовнішнього світу, і таким чином тим самим виділяти себе з оточення.

Ця здатність виділити себе з оточення, (а це стається під впливом її взаїмовідносин із зовнішнім світом і іншими людьми), ця власне діяльність дитини — буде цим першим проявом самовиховання. Але, в молодому віці діти ще не ставлять собі спеціального завдання пізнавати чи вивчати себе.

Це завдання починають ставити перед собою щойно ЮНАКИ. На певному етапі розвитку особистості вступає в силу **САМОВИХОВАННЯ** та **САМОРЕГУЛЮВАННЯ**, ці здатності виявляються тоді, коли підростаюча особистість набуває життєвого досвіду, пізнає об'єктивні закономірності зовнішнього світу і суб'єктивного життя, коли в неї формується **ІДЕАЛ** і **СВІТОГЛЯД**, які є (цит. за М. ШЕЛЕРОМ) "родом селекції і розчленованої пов'язаності "Gliederung", що в них збирає вона (особистість) свідомо, чи підсвідомо або несвідомо істотності **ФІЗИЧНИХ, ПСИХІЧНИХ і ІДЕАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ**.

На цій вищій стадії свого розвитку, особистість починає ставити вимоги до себе, до своєї поведінки, що відкриває нові

можливості розвитку саморегулювання, яка стає тією системою, що сама себе не тільки підтримує, а й удосконалює.

Діється це не нагально, але поступово. Організм людини привчається, наприклад, до розумової праці потрохи, обережно, але діючи таким чином, можна без шкоди для здоров'я бути витривалим у розумовій праці. Разом із тим набувається і любов до праці, або, краще сказати, ЖАДОБА її. Людина, звикнувши працювати розумово, нудьгує без такої праці, шукає її і, звичайно, знаходить на кожному кроці. Тут грає також роллю інтерес особистості, бо він являє собою особливість людини.

Усе це має своє завершення в усвідомленні особистості у віці ЮНАЦЬКОМУ, коли юнак усвідомлює своє місце в житті, свій життєвий шлях, усвідомляє СЕБЕ майбутнім АКТИВНИМ і ТВОРЧИМ діячем суспільного розвитку українства.

Творчою діяльністю є знов така діяльність, що дає оригінальні матеріальні й духовні продукти, які мають суспільне значення.

Це, очевидно, результат тривалої, наполегливої й напруженої праці, стимульованої сильним інтересом до даної діяльності, підтримуваним щораз більшими успіхами.

Іншими словами: уміння самостійно працювати та переборювати труднощі в роботі, упевненість у своїх силах і вимогливість до себе — необхідна умова розвитку САМОВИХОВАННЯ.

Для їх реалізації потрібні відповідні суспільні умови, потрібна взаємодія індивіда з його середовищем, різноманітна його діяльність. Так, отже, можемо вкінці визначити шлях розвитку самовиховання.

А він такий: ... розвиток особистості в гурті — групі йде від особистості, яку формують, до особистості, яка сама себе формує.

У самовихованні не можна, як кажуть, "СПОЧИТИ НА ЛАВРАХ", а є вічне НАМАГАННЯ ВПЕРЕД... (Фавстівське "streben").

Батьки — творці дитячої радості — запам'ятайте ці чудові слова. Справжню радість можна дати дітям лише тоді, коли вони осмислять ціну завойованого для них щастя.

(Л. Ф. Островська)

Пл. сен. М. М'ялковська

"ЧИ ПОТРІБНО НАМ У МАЙБУТНЬОМУ БІЛЬШЕ, НІЖ ОДНІЄЇ МОЛОДЕЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ?"

Так, нам треба більше, ніж однієї молодечої організації. Це вимога життя, ми будемо їх мати, бо на це є потреба.

Домагання тільки одної організації, або намагання якоїсь організації охопити всю українську молодь у діаспорі є нереальні. Тільки в тоталітарних країнах, в диктатурах це можливе. Там де розвивається культура, де видно поступ, де виховуються індивідууми високого інтелектуального рівня, там мусить панувати свобода думки, право на експеримент і особиста ініціатива.

На довше майбутнє залишаться тільки такі організації, які будуть мати відповідний концепт програми, зуміють зацікавити молодь, згуртувати її, і які будуть мати відповідних провідників. Ті молодечі організації, які не стояли на відповідному ґрунті в минулому, зникнули, і так буде в майбутньому. Тільки ті організації будуть мати шансу, які відповідно до часу і потреб української діаспори, будуть з молоддю працювати.

Нарікання передвоєнної і їх повторювання повоєнною старшою генерацією: "Які то ми розсварені" — до нічого не доведуть. Якщо проаналізувати причини тих нарікань і сварок, можна назвати їх багато. Але це не є тема сьогоднішнього панелю. Тепер не час і не пора про це говорити. Зрештою, треба також реально оцінювати можливості праці на майбутнє. Конфлікти між українцями завжди будуть, є вони й серед інших народів. Їх причина — різниця поглядів. Треба з конфліктами вміти давати раду.

Живучи серед демократичних народів, нам пора засвоїти принципи толерантності, солідарності й демократії. Я сьогодні говорю від Пласту. Погляди на ті справи в Пласті є дуже ясні. Пласт не є масовою організацією і вимога селекції все сильніше виринає у пластових дискусіях. Кількість членства в Пласті це другорядна справа. Пласт бачить можливість своєї праці з молоддю, яка має уже певні підстави, наприклад, знання української мови. якщо уже є одна організація, яка не є масовою, то потрібно інших молодечих організацій, які гуртували б і загальну молодь. Зрештою, як інтелектному, здібному європейському

народові потрібно і нам організацій, які узгляднювали б цілу мережу релігійних, політичних, наукових, культурних і спортивних зацікавлень молоді й потреб народу.

Це не свідчить тепер, що кількість організацій має побільшитися. На довшу мету залишаться тільки такі, які своє існування оправдають успіхом. Змагання, конкуренція, ревалізація поодиноких організацій повинні конструктивно і динамічно впливати на їхню працю.

Стан розвитку української діаспори в світі тепер найкращий, найвищого рівня за час існування. Велика кількість громадських і церковних організацій об'єднує величезний відсоток українців у цілому вільному світі. І якраз цей плюралізм, це наша сила. Українці мають шанси впливати чимраз більше на різні світові організації й установи.

Усі ті українські організації, також молодечі, мусять бути членами СКВУ. Світовий Конгрес Вільних Українців, це демократичне об'єднання всіх українських організацій. Воно, об'єднання запевнить нам скоординовану працю і монолітню репрезентацію перед світом.

Організації, які діють поза СКВУ, ставлять себе поза українську організовану спільноту.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Слово голови КПС у Німеччині пл. сен. Марти Мялковської на панелі на тему: "Чи потрібно нам у майбутньому більше, ніж однієї молодечої організації?" Панелю організував Союз Українських Студентів у Німеччині, 7 червня 1986 року в приміщенні Українського Вільного Університету в Мюнхені.

Микола Грушкевич, Войн

ЗА ПОЧЕСНУ НАЗВУ ПЛАСТУНА

"... нам не важливо, скільки відсотків людей вмирає на рака з куреня, а скільки гине в дорозі, їдучи автом по-п'яному, а зокрема важливо, чи цей, що носить **почесну назву пластуна**, має настільки сили волі й розумного переконання, щоб добровільно, навіть не з уваги на своє здоров'я, ані через заборону лікаря, опановував свій нахил піддаватися наказам своїх змислів, нерозумним привичкам, своїм або товариства ..."

(Дрот — 3 листа до "Войнарівців", Відень 20.IX.1961)

У Ювілей 75-річчя Пласту годиться з увагою застановитися над повищими словами Основоположника, написаними чверть

сторіччя тому, але завжди актуальними. З жалем приходиться ствердити, що за тричверті сторіччя значна частина тих, що звуть себе пластунами, легковають справу повздержливості від алкоголю і тютюну й нав'язали дружні зв'язки з підступними ворогами здоров'я, не зважаючи на те, що модерна медицина щораз більше перед ними перестерігає.

Медичний світ придбав уже велику кількість доказів, що курення тютюну, а то й вдихування його диму, приносить поважні шкоди здоров'ю й тому терен його діяння все більше обмежують. Варто знати, що опитування в медичних каледжах виявили, що всього 3 відсотки студентів медицини курить. Чи ж можемо похвалитися таким числом нашого старшого пластуництва? Чи ж не слід нам розпочати змаг і перемогти медиків пластовим рекордом 0%?

Коли йдеться про місце алкоголю серед виростлого в Пласті люду, то тут справа дуже невесела. Пластове сумління у цьому аспекті назагал дуже притупилось. Маємо декілька куренів дорослих пластунів, які не вагаються включити алкогольні напитки до товариства навіть під час своїх пластових зайнять. Один із славних сеніорських пластових куренів усунув зо своїх рядів свого члена, який усе своє життя був носієм тверезості в українському народі, за те, що він осудив нехтування повздержливості від алкоголю пластунами. Письмо з повідомленням про видворення з куреня закінчує Курінна Старшина словами: "Бажаємо Тобі успіхів у Твоїх переконаннях..." Рік тому писав я про це в статті до нашого "Слова". Вона одначе підпала "конфіскації" редакції і кінці пішли в воду.

До написання цієї статті спонукала мене 13-та точка правильника ЮМПЗ-87, яка голосить: "На Зустрічі заборонені: алкогольні напитки, тютюн і наркотики". Хочемо вірити, що це буде консеквентно перестерігане. Дав би Бог, щоб пластові прихильники алкоголю й тютюну, будучи учасниками ЮМПЗ, зуміли вшанувати 75-річчя, не потураючи бодай впродовж кількох днів своїм погубним звичкам. Може у декого стане воно початком навернення й пластової обнови.

Пластова молодь щорічно збирається в пластових таборах, щоб набрати в них сили духу й тіла. На жаль, під одним оглядом не часто знаходять вони прикладне виховання. Члени проводів таборів рідко служать прикладом повздержливості вище від згадуваних налогів. У дівочих таборах ця справа представляється часом ще гірше ніж у хлоп'ячих. Буває й таке, що члени булав

таборів не соромляться ділитися алкогольними напитками з гістьми табору.

Докладім усіх зусиль, щоб з нашим Ювілейним Роком наступила тут конечна зміна, щоб таборіві пластові виховники перестали служити злим прикладом. Щоб запобігти відхиленню від того, тільки ті пластуни повинні бути апробованими у проводах таборів, які зобов'язуються перестерігати повністю 12-ий пункт Пластового Закону. Тоді будемо мати чисте сумління, що ми виконуємо заповіді Дрота.

“Не може бути пластовим виховником людина, для якої відректися приємности почути на язичі пекучий смак горілки чи в носі, або в легенях гостру їдь нікотини — є чимось надзвичайним, просто геройським подвигом”.

(Д-р О. Тисовський “Думки про особу й діяльність пластуна сеніора”. Сеніорська Ватра ч. 4/17, листопад 1958).

У лютому, місяці тверезости, 1987 року

СКАВТСЬКИЙ РУХ У НІМЕЧЧИНІ

В 1909 році військовий лікар д-р Александер Ліон переклав на німецьку мову книжку Бейден Пауела “Скавтінг фор Бойс”. 18 січня 1911 року засновано в Берліні першу німецьку організацію скавтів Deutscher Pfadfinderbund (DPB).

З перебранням влади націонал-соціалістами в 1933-му році заборонено скавтський рух. Улади “Пфадфіндерів” включено в гітлерівську молодь (HJ). Перебираючи деякі елементи з скавтової методики та додаючи нацистську ідеологію і суворий мілітарний дриль, Гітлер і націонал-соціалісти використовують молодьку відданість і молодечий запал для своїх політичних цілей. Молодь, нарід і Європа йде до великої катастрофи.

По війні, на руїнах і згарищах, німецький нарід відвертається від патріотичних ідеалів. Патріотичні гасла люди оминають і в школах і в політичному житті. У Німеччині росте молодь, яка не знає ані свого гімну, ані культу національного прапора, а до всяких одностроїв у народі існує глибоке недовір'я. Німецька молодь концентрується на матеріальні здобутки: кар'єру, приватні вигоди, усякі свободи й консум. Приватне щастя — це легітимована найвища мета в житті.

Уже в 1945-у році відновляються по окупаційних зонах західної Німеччини невеликі групи скавтів. В 1948-му році за дозволом західних аліантів організуються перші незалежні від себе скавтські організації — понадконфесійні, католицькі, євангелицькі, хлоп'ячі й дівочі. В 1950-му році лучаться три організації Bund Deutscher Pfadfinder (BDP), Deutsche Pfadfinderschaft St. Georg (DPSG) Christliche Pfadfinderschaft Deutschlands (CPD) в Ring Deutscher Pfadfinderbunde (RdP) і входять до світового скавтського бюро. По 17-річній перерві виступають знову німецькі скавти на міжнародному форумі. Але скавтського типу молодечі організації все ще не є в Німеччині популярними. Виховання молоді вважають за виключне завдання батьків. Від учителів у школі можна почути: “ми не виховуємо — ми, передаємо тільки знання”. В німецьких скавтських організаціях відкидають впоряд, відзнаки, а навіть проби й ступені. “Пфадфіндери” провадять працю в дуже свободній і нездисциплінованій атмосфері.

По 2-ій Світовій війні хутко розвивається німецька господарка, Німеччина стає одною з найбагатших індустриальних країн світу. Виростає нова генерація молоді великого добробуту й великих свобод, яка знає війну тільки з оповідань старших.

У другій половині 60-их років починається в університетах, так звана “молодеча революція”, яка переноситься й на вулиці. Не все можна було зрозуміти — чого та молодь хотіла, бо вона протестувала проти всіх і проти всього. Ті події не перейшли також без наслідків у скавтському німецькому русі. 70-ті роки були роки великих криз. Критичні дискусії над засновником скавтіngu Бейден Паулом і його концептом виховання молоді, контроверсійні інтерпретації щодо завдань скавтського руху — все це роз'єднувало великі скавтські організації Німеччини.

На терені західної Німеччини існує сьогодні 40 різних скавтських організацій, (вчислюючи сюди також такі екзильні групи як українці, мадяри, чехи і т.п.). Скаля німецьких скавтських груп сягає від націоналістично орієнтованих до марксо-орієнтованих організацій. Найбільші й найстабільніші з них це конфесійні організації. Католицькі — Deutsche Pfadfinderschaft St. Georg (DPSG) 110 000 членів і — Pfadfinderinnenschaft St. Georg (PSG) 30 000 членів, євангелицький — Verband Christlicher Pfadfinderinnen und Pfadfinder (VCP) — 54 000 членів та понадконфесійний — Bund der Pfadfinderinnen und Pfadfinder e.V. (BdP) — 30 000 членів є з'єднані в Ring Deutscher Pfadfinderverbände (RdP) і в цьому новому складі належить до міжнародного скавтського бюро.

Можна сміло сказати, що сьогодні в німецькому русі є тенденції повернення до старих і традиційних вартостей і традицій скавтіngu. Поволі, але не всюди, починають запроваджувати скавтські проби й відзнаки. Найактуальнішою темою "Пфадфіндерів" сьогодні є екологія і мир. Вони стараються схопити своєю програмою також дітей з тілесними й умовими недоліками та інтегрувати чужинецьку молодь, якої батьки приїхали на заробіткову роботу до Німеччини (наприклад турків).

Скавтський рух стає в Німеччині щораз популярнішим і нараховує сьогодні понад 250 000 "пфадфіндерів".

Мюнхен, 22 лютого 1987 р.

Марта Мялковська

В ПОШАНІ ТИМ, ЩО ВІДІЙШЛИ

Уляна Пелех

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛИ КАТРУСИ ЗАРИЦЬКОЇ-СОРОКИ ТА ЇЇ БАТЬКІВ ВОЛОДИМИРИ І МИРОНА ЗАРИЦЬКИХ

Тільки твердь — знає самозбереження.

Василь Стус

Знала і цінила твердь Катруся. Її життя пройшло, як і Василя Стуса та їхніх однодумців, серед тверді без найменших закрутів вбік від обраного шляху. Твердь давала їм силу "випростуватися для волі", рости й рости духово, щоб "вітчизні вічні страсті" їхні горіли, як зорі.

Катруся — єдина дитина у родині. Обоє батьки — сильні індивідуальності передали своїй доні — мати силу й повноту любови, твердість переконань і подивугідну витривалість у боротьбі з трудами; батько — математик-науковець передав

Пластове "Свято весни" на "Сагарі" біля Львова, 29-го травня 1929 р.

Зліва, перший ряд: Люба Собота-Мартинюк, Ольга Білозор-Чумак, Ірина Ірина Шухевич-Любчакова, Марія Левицька-Венжівська, Ірена Зубрей, Ярослав Назар-Левицька;

Другий ряд: Марія Рогожа-Макарушка, Ірена Галібей-Кульчицька, Євгенія Костюк, Софія Малецька, Євгенія Косевич, Лідія Колтунюк-Дяченко, Марія Головка-Логоза, Олена Білик-Логінська, Мирослава Качоровська-Кебало, КАТЕРИНА ЗАРИЦЬКА-СОРОКА, Ірена Колек;

Третій ряд: Дарія Вергановська-Винників, Стефанія Климків, Н.Н. Ірена Якубів, Марта Колтунюк-Тарнавська, Марта Ольшанська, Ольга Крілик-Тропініна, Іванна Кушнір-Рожанковська

дочці оптимізм, філософію, завдяки якій людина в найскладніших обставинах життя може зберегти рівновагу духу, віру в можливість виходу з найскладніших ситуацій.

Народилася Катруся 3 листопада 1914 року в Коломиї, де пройшло її дитинство. З 1924 року родина проживала у Львові. Тут Катруся закінчила середню школу, Музичний Інститут ім. Лисенка, а згодом, поміж арештами, студії геодезії у Львівській політехніці.

Від юнацьких років належала до Пласту, а одночасно була активним членом ОУН. У 20-му році життя, як один з провідних членів ОУН, на чолі з Степаном Бандерою, була заарештована після атентату на польського міністра Перацького. 1935 року засуджено її на 8 років ув'язнення за переведення через кордон

до Чехо-Словаччини бойовика Мацейка. Хоч попередній суд не мав доказів щодо участі Катрусі в атентаті, але другий львівський суд в 1936 році над 23 членами ОУН додав їй ще 5 років ув'язнення.

Перебуваючи в тюрмі, під час зустрічів в тюремній каплиці познайомилася Катруся з Михайлом Сорокою. Війна 1939 року визволила арештованих. Цього ж року восени раннім ранком у храмі св. Юра у Львові відбулося вінчання Катрусі й Михайла. Пам'ятною, зворушливою була ця подія не тільки через винятковість подружньої пари, (обоє для тодішньої молоді були легендарними героями), але й через час і місце та пору дня вінчання.

Невимовно боляче було довідатися, що подружнє співжиття Катрусі й Михайла було таке коротке, бо наступного 1940 року їх обох арештували "визволителі"-більшовики. В тюрмі народився син Богдан. Тільки 9 місяців тривало Катрусине перебування з сином, бо закон вимагав віддати сина до сиротинця. Старання Катрусиних батьків Богданка урятували від сиротинця. Матір'ю і батьком внучкові стали бабуня й дідусь.

Коротко тривала воля обох Сорок при зміні влади. Новий окупант засудив Михайла на 8 років під закидом членства в Крайовому Проводі ОУН, а в 1952 поновили засуд на 25 років каторги за керівництво підпіллям у концтаборах. Катруся в 1941 році коротко була на волі, кінчала студії на політехніці, а також виконувала завдання зв'язкової Центрального Проводу ОУН та організувала Червоний Хрест при УПА, співпрацювала в журналі "Ідея і чин".

Діяльність Зарицької у Червоному Хресті в 1943-1947 роках звернена була на підготовку хірургів із студентів медицини, на організацію польових лікарень для вояків УПА. Під час тих акцій попала Катруся в руки більшовиків, її дуже побили й замкнули в селянській хаті. Знущання і тортури вона сприймала мужньо. Але ніщо її не спинило від дальшої праці. Їй пощастило втекти, після того кілька місяців тяжко хворіла, але вона не переставала діяти — відбула небезпечні поїздки з фальшивими документами, перевозила доручення, організувала зв'язки. У жовтні 1947 р. у збройній сутичці з НКВД, відстрілюючись, була поранена й знову попала в руки ворога. Прийшло жорстоке побиття і засуд на 25 років каторги. Каралася в тюрмах Верхне-Уральській і у Володимирській в Мордовському концтаборі. Усі ці терни життя зустрічала достойно. Політв'язні, що мали змогу її пізнати, висловлюються з подивом для її незламності, сили духу.

Відбувши засуд в 1972 році, мусіла жити в осамітненні у

Хмельницькій області далеко від Львова — матері, сина та його родини (двох внучок і синові) під постійним наглядом КГБ, переслідувана хуліганами, що погрожували пожежаром. Не забувала її преса, обзиваючи різними епітетами. На все це реагувала спокоем, часто заспокоювала близьких їй висловом: "Духом не падаю... Еміграція не для мене, ніколи не залишила б я України..."

А як мусіла страждати через долю єдиної дитини Катрусина мати св. п. Володимира Зарицька. Коли в 1947 році в перестрілці Катрусю поранено, а згодом засуджено на 25 років, розійшлася вістка, що вона загинула. Провід УПА посмертну летючку видав про її загибель. Ніхто не міг знати, що вона жива. Щойно по 5-ох роках мати-страдниця довідалася, що Катруся оціліла. Настав відродний, але який же трудний обов'язок — роздобувати одягу й харчі й передавати в дозволений і означений час. Так тривало 25 років виповнених боліннями, тугою і тільки короткими хвилинами розради...

Катрусю, яка жила по відбутті покарання в маленькій старій хатині, могла деколи відвідати мати. Останніми роками мати була немічною, а коротко перед смертю ще й через зламання ноги в бедрі не могла вже й ходити. Страдницьке життя св. п. Володимири Зарицької обірвалось у сні 30 липня 1986 року на 94 році її материнських болінь.

Не стало матері — опори для Катрусі — доня померла один місяць пізніше 29 серпня 1986. Спочивають обидві поруч батька в родинному гробівці на Личаківському цвинтарі у Львові.

Їхнє життя — сама твердь, круте, як "калинова кров". Але грона їхнього болю, впали в глибіню душі народу, вони "безсмертною бідою" у пам'яті його зберігаються у віках. Бо є що черпати нащадкам з їхнього життя.

Знали ми веселу вдачу Катрусі, її небуденний оптимізм (успадкований від батька) за її покаліченого життя. Були ми й свідками її вінчання, знали постійний страх батьків за життя єдиної дитини, їхні турботи при вихованні внука, а згодом і внучат. Незабутні зустрічі в давнім помешканні у Львові (вдекоровані чудовими зразками гуцульського мистецтва) вже після останньої війни за туристичних поїздок в Україну, повні трубот і теплої любови до дітей, ласкавости й гостинности до старих знайомих, розпитувань про життя українців на чужині.

Якими квітами прикрасити їхні могили, якими словами змалювати читачам, які особисто не знали цієї Родини, щоб вони відчували вартості й красу її духовости.

ПАМ'ЯТІ

пл. сен. інж. АТАНАСА МИХАЙЛА МІЛЯНИЧА

Ще того самого дня, коли пл. сен. Атанас Мілянич відійшов на ВІЧНУ ВАТРУ розійшлася та сумна й скорботна вістка по всіх наших пластових станицях і осередках.

Не стало не тільки чоловіка Достойної Дружини, Батька і Дідуса Родини, але й непересічної міри громадянина, члена нашої спільноти.

Свої громадські чесноти набув він у батьківському домі отця Мілянича, пароха Старого Міста, а відтак Устрик перемиської дієцезії.

Доповнення цих особистих і громадських чеснот прийшли за юнацького пластування в перемиській гімназії під проводом проф. Теодора Поліхи. Вже з добре викристалізованим характером виїжджає на студії до Данціґу. Там зустрічається з провідним активом українського студентства. Включається у ряди корпорації "Чорноморе" і членство Куреня УСП "Лісові Чорти", активним членом того ж куреня був до останнього дня свого життя, осгянувши найвищі курінні й пластові відзначення.

Покінчивши студії дипломом інженера будівельника, повертається в Україну точніше у західні області й там зі своїм фаховим знанням і динамічною вдачею характеру стає до праці.

У міжвоєнні роки 1923-1939 Галичина була немов держава в державі. Окупаційний польський уряд брався засимілювати всі меншості, які заселяли терени признані повоєнній Польщі, а тих меншостей було всього 3% населення.

Не дивниця, що був спротив українців у всіх ділянках життя: політичного, господарського й рідношкільного-виховного.

Сл. пам. Атанас Мілянич при співучасті своїх друзів одностудійців взявся із запалом працювати в економічній, найбільш занедбаній ділянці нашого життя.

Вправді український кооперативний рух провів неймовірну працю, усвідомлюючи населення, що економічне відродження у великій мірі допоможе державницькій ідеї. Однак сама кооперація не могла забезпечити працю всіх, що покінчили студії чи здобули знання самотужки.

Виринула проблема створити приватний сектор

економічного життя. І тут сл. п. Атанас Мілянич заблиснув своїм динамічно ініціативним талантом. Він став тим рушійним мотором, що ліквідував нашу традиційну промислово-торговельну сонливість і відсталість.

Його гасло "УНЕЗАЛЕЖНЮМОСЯ!" йшло в парі зі "ЗБАГАЧУЙМОСЯ"! Основою його праці були все Три Головні Обов'язки Пластуна й діяв він у своєму житті завжди тільки для добра Батьківщини, для ближніх.

Вислідом дії Покійного та інших ентузіастів постали: "Промбанк" і Кооперативи Інженерських Робіт, "КІР", інституції ці інвестували свої ощадності й створили в Галичині ряд фабрик і підприємств і тим збагачували наші фінанси. Тут згадаю декілька підприємств, що залишились у моїй пам'яті: 1. "Сталь" — фабрика залізних виробів у Винниках біля Львова, 2. "Буг" — господарський млин і тартак у Новому Дворі біля Сокаля, 3. "Гурт" — крайова гуртівня для обслуги приватних крамниць у Львові, 4. "Оліярня" — фабрика і рафінерія олію у Львові, 5. "Вапно" — фабрика вапна і цегольня у Розмадові над Дніпром, 6. "Якторівка" — виробня ретортного вугля (до прасовання) у Синевідську Вижньому, 7. "ТОП" — механічна фабрика паперового опакування. Припускаю, що було ще більше підприємств, що їх фінансово спомігав "Промбанк". Така активність сл. п. А. Мілянича не могла пройти попри око польської поліції. За це все він помандрував за дроти концентраційного табору в Березі Картуській. війна перервала його відданість і працю на Рідних Землях. В часі війни Покійний став фінансовим секретарем Централі Українського Цукротресту у Києві. А по закінченні війни 1945 року він провадив фінансовий відділ Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині.

У тому самому році став співвідновителем Пласту. Був його провідним членом до кінця свого життя. При цьому хочу згадати його знамениту промову на Першому Пластовому Конгресі в Ашафенбурґу про: "Наш виїзд у мандрівку за океан", Цей виїзд досьогодні актуальний. Переїхавши за океан, почав новий етап творчості. Став ініціатором багатьох починів як господарсько-фінансових, так і громадських: 1. Засновник кредитової кооперативи "Самопоміч", 2. Президент товариства прихильників капелі бандуристів у Дітроїті, 3. Президент Українського Соціологічного Інституту в Нью-Йорку, 4. Член Товариства Українських Інженерів у ЗСА, 5. Член Американського Товариства Будівельних Інженерів, 6. Член Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, 7. Член Української Вільної Академії

Наук, 8. Організатор купна пластової оселі "Діброва" в Дітройті, 9. Організатор участі пластунів у Світовому Джемборі в Греції, 10. Довголітній пластовий провідник і член 3-го куреня УПС "Лісові Чорти".

Напевно ще можна б було додати багато інших ділянок його праці у нашому громадському житті. За цей весь пророблений труд всі ми клонимо голови перед його небуденною і неповторною постаттю.

Пластовій громаді Він залишиться на довгі роки дороговказом у житті.,

Відійшов 1987 р. на 85 році життя. Заслужив собі Покійний на вічну пам'ять не тільки в Родині, в Пласті та в широких колах громадянства. А що прощали ми Його у вічність у циклі Великодніх Святкувань, співаємо Йому

"ХРИСТОС ВОСКРЕС"

Редакція, Співробітники й Читачі шлють скорботній Родині свої сердечні співчуття.

Хто виконує християнський обов'язок, а через те терпить, той страждає як християнин не задля віри, але задля справедливості, задля християнської праведності, і тому він дійсно учасник мук Христових і буде учасником Христової слави. Тому не можна сумніватися, що стрільці, які у війні поклали своє життя в обороні Батьківщини, виконуючи свій обов'язок з любови до своїх рідних, — вмерли як християни, тобто смертю своєю стали учасниками Христових мук і в небі учасниками Христової слави.

(Послання Митрополита Андрея Шептицького
до українського народу, весна 1939)

Немає меж робити добро, яке ви можете виконати, якщо вам байдуже хто збиратиме кредити за це.

ХРОНІКА

ст. пл. Роман Ващук

ПЛАТУНИ

ПОВЕРНУЛИСЯ ЗІ ЗУСТРІЧІ В АВСТРАЛІЇ

Відвідавши Аделаїду, Мельборн, Канберу, Сідней та віддалені гірські околиці австралійського "бушу", група пластунів і пластунок зорганізована Крайовою Пластовою Старшиною Канади вернулася до Північної Америки 12 січня ц.р.

У цій понад 40,000 кілометровій мандрівці взяло участь 18 членів юнацтва і страшого пластунства з Едмонтону, Вінніпегу, Ст. Кетерінс, Торонта, Оттави, Монреалю, Рочестеру та Філадельфії під проводом ст. пл. Оксани Винницької та пл. сен. Оксани Закидальської. Головною ціллю подорожі, яка розпочалася на летовищі в Торонто 21 грудня 1986 р., була збірна участь у Ювілейній Міжкрайовій Пластовій Зустрічі на оселі "Бескид" біля Аделаїди.

"В Австралії краєвиди були феноменальні, і всі австралійські українці нас дуже сердечно приймали", сказала після повороту Таня Ваклавська, учасниця мандрівки з Торонта. Ця українська гостинність виявилася вперше ще перед зустріччю у Ванкувері, де пластова родина Герчаків заопікувалася групою своїх друзів, і під час кількогодинної перерви поміж летами показала їм місто.

Після довшого лету з маршрутом Ванкувер-Гонолюю-Окланд (Нова Зеландія)-Сідней-Мельборн-Аделаїда, на аделаїдському летовищі групу привітали станичний, ст. пл. Андрій Ростек, та інші місцеві пластуни.

Пластуни з Канади й Америки активно включилися в програму Зустрічі. Юнацтво брало участь у дебатах про українську мову та змаганнях з українознавства під час Орликіяди в Українському Народному Домі в Аделаїді, в додатку до звичайної таборової програми та ватер. Мають вони на совісті рівнож і один дружній "напад" на дівочий табір.

Під кінець Зустрічі і група, підсилена деякими старшими пластунами й пластунками з Австралії, вирушила на триденну мандрівку до Вилпіна Павнд у горах Фліндерс Рейнджес. Пішохідна частина цієї мандрівки навчила пластунів багато

дечого про пустельну спеку та спрагу. Вони вернулися на "Бескид" вимученими, але зате загартованими.

Після офіційного закриття Зустрічі 2-го січня, група від'їхала в напрям Мельборну. Обрана траса, хоч не найпростіша, дала нагоду відвідувачам оглянути суворе замрячене побережжя океану, як і мальовничі приморські містечка Порт Фері і Мавнт Гамбієр. Від 4-го до 7-го січня, заокеанських пластунів гостили у своїх домах члени Мельборнської станиці. З цими українськими родинами відсвяткували вони і Свят Вечір.

Гостинність австралійських пластунів зробила велике враження на учасників мандрівки. "Я був приємно заскочений тим, що всі ті добрі речі, які я чув про Австралію, здійснилися", згадує Ігор Юник, юнак із Торонта. "Чутки про те, що австралійці дуже товариські, виявилися правдивими".

В сам день Різдва, раннім ранком, група вирушила автобусом до Канберри. Капелян української молоді Австралії, о. Сенів, відправив пополудні для пластунів Літургію, а ввечері група відвідала з колядою теперішнього високого комісара Канади в Австралії, колишнього генерал-губернатора Едварда Шраєра. Після одногодинного прийняття в офіційній резиденції Шраєрів, канберрські та заокеанські пластуни разом пішли колядувати по українських хатах австралійської столиці.

8-го січня. Знову приїзд до нового міста, цим разом — Сіднею, і знову розподілення групи по гостинних пластових домах. Сіднейська станиця організувала для гостей туру по місті, окреме прийняття для старших пластунів і в передостанній день перебування в Австралії, пікнік-барбек'ю у міському парку та прогулянку на пляжу Менлі, щоб дати нагоду канадцям набратися ще трохи соняшного проміння перед поворотом до крижаної північної дійсності.

На сіднейському летовищі 11-го січня довго прощалися зойно недавно здружені пластуни з Австралії, Канади і ЗСА. Ще остання збірна знімка, і група вирушила в довгу дорогу до Північної Америки.

"Вернувшись зі Зустрічі, я задоволений, що запізнав цікавих нових друзів", твердить Павло Небесний з Оттави, Головний Булавний Уладу Старшого Пластунства. "Взагалі, я б хотів колись вернутися до Австралії, щоб оглянути ті околиці, яких ми не встигли відвідати, ну і відвідати ще брізбенців, до яких ми не встигли доїхати".

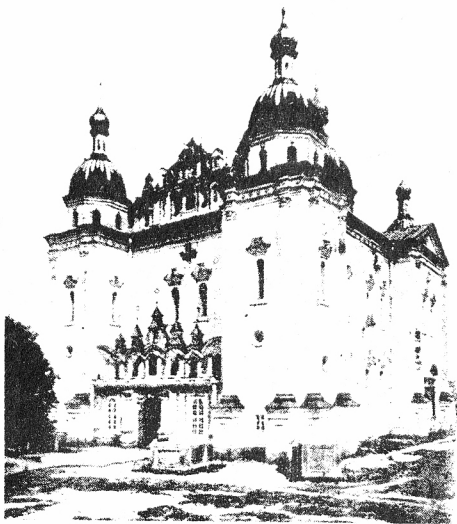
ДО ДЖЕРЕЛ ДАВНИНИ...

**Собор
Успенський Печерської
Лаври (1073)**

"ДИВО РУКОТВОРНЕ" — під цим заголовком є інформації про реставрацію пам'яток архітектури, т. зв. Заповідника Печерської Лаври у Києві, в якому на 28 гектарах існує 100 споруд і 40 пам'яток архітектури, з яких три — Успенський собор XI-XVIII віків, надвірня Церква св.Трійці XII-XVIII століть, Спаса на Берестові XI-XVIII пам'ятки — світового значення. Під час війни багато їх було зруйновано вщент або дуже пошкоджено. Тепер практично вже відновлено усі пам'ятки архітектурного комплексу.

Архітектори, реставратори, майстри різьблення по дереву, карбувальники провели надзвичайно велику роботу, щоб повернути унікальним пам'яткам архітектури й інших видів мистецтва XI-XVIII віків первісний вигляд, вберегти незчисленні фрески, картини від руйнування. Відновлювали пам'ятки відомі майстри з бригади В. Баб'юка, умільці художньо-реставраційної нелегкої справи. Стародавні пам'ятки окутані таємницями, в них багато загадок. Криють їх у собі й сторінки славного літопису Успенського Собору, цієї скарбниці архітектури, найдавнішої і найвизначнішої пам'ятки Печерської Лаври. Собор збудовано за

**Миколаївський собор
у Києві.**

князя Святослава Ярославича у 1073-1080 роках. Будівля стала прототипом для багатьох храмів Руси. До комплексу його ввійшла хрестильна церква Іона Предтечі.

За час свого 900-річного існування Успенський Собор зазнав багато пожеж, руйнувань, перебудов і оновлень. У 1944 році собор цей зруйнували злочинці, висадивши його в повітря; авторка допису твердить, що злочин вчинили німці, а мешканці Києва, що совети це зробили. Від 1986 року Рада Міністрів УРСР зобов'язала Академію Наук — Державне Будівництво провести архітектурно-археологічні розкопки руїн Успенського Собору. Тепер Успенський Собор відбудовують. До 2000 року має бути викінчений.

Розкопки велися обережно, прислухаючись до кожного скреготу чи брязку інструментів. І буквально на кожному квадраті простору знаходили нові знахідки. На одному квадраті натрапили на дві плити з виполірованими поверхнями. На чергових 64 плитах ще такі самі фрагменти. Спеціалісти досліджували й дійшли до висновку, що це частини від могильного пам'ятника К. Острозького, встановленого у стіні притвору Успенського собору в 1579 році. Цей пам'ятник найкращий і найсвоєрідніший для кінця XVI століття.

Дальші пошуки в 1970 році при реставрації церкви Спаса на

**Троїцька
надворітня церква
(1108)**

**Трапезна церква
Печерської Лаври**

Берестові відкрили розпис стародавніх фресок з XII віку, які були покриті розписом фресок з XVII, що є також незвичайно цінні. Почалася складна робота, яка тривала кілька років. Унікальні твори живописців з XII і XVII віків будуть збережені для прийдешніх поколінь.

(Подала Л. Лозовицька)

ДАТКИ НА ПРЕСФОНД "ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ"

від 15 січня до 15 квітня 1987 року

Бельгія:

\$5.00 — пл. сен. о. Іван Кіт

\$10.00 — пл. сен. Марія Фішер-Слиж, М.Д.

РАЗОМ: 15 дол.